

ŠIANDIEN
IR RYTOJ

***

NUO to laiko, kai žmogus atsirado žemėje, jis nenustojo ieškojęs naujų ginklų, kurie jam leistų įsiviešpatuoti pasaulyje. Bet, laikui bėgant, išrasti ginklai sensta, užleidami vietą vis naujiems ginklams...

Kai žmogus išrado ietį ir strėles, greit po to buvo surastas priešginklis - skydas ir šarvai. Atsirado būtinas reikalas ieškoti naujų ginklų, kurie pramuštų skydą.

Kiekvieną kartą žmogus, išradęs naują ginklą, galvojo, kad tai pats stebuklingiausias, prieš kurį joks priešas negalės atsilaukiyti. Panašiai buvo galvojama ir dabar, kai buvo išrastos dideliu greičiu skrendančios tarpkontinentinės raketos, kad tai pats baisiausias ginklas, nuo kurio niekas nepajėgs apsisaugoti.

Bet technikai nutarė taip lengvai nepasiduoti. Jie dieną ir naktį ieškojo būdo, kad raketą galima būtų sulaikyti ore, kol ji nepasiekė taikinio.

IR štai buvo patirta, kad raketa, šis absoliutinis ginklas, jau nebėra baisi. Rusai kažką panašaus išradę ir galį ją ore sunaikinti. Gal būtų ir amerikiečiai technikai galėję panašiu išradimu pasigirti, jei ne viešpataujanti tarp armijos, laivyno ir aviacijos konkurencija, kuri kludė ieškojimus.

Bet praeitą ketvirtadienį su dideliu pasisekimu išbandyta raketa Nike-Zeus (graikiškai Nike yra pergalė, o Zeus yra Olimpo dievas) parodė, kad amerikiečiai, jei kartais ir leidžiasi įvykių pralenkiami, kai tik randa noro, gali lengvai pasivyti.

Tai įrodymas, kad technika yra nuolatinėje evoliucijoje ir niekas negali apsiriboti išradimais.

Norintiems viešpatuoti pasaulyje visad bus pagunda išrasti stebuklingą ginklą, kuris leistų pasiekti pergalę. Bet žmogus niekad jo neturės. Bus tik išleistos milijoniškos sumos pinigų...

Štai kad ir dabar, po Nike-Zeus pasisekimo jau ieškoma išrasti raketą, kuri galėtų numušti priešraketinę raketą...

MASKVOJE vienas darbininkas užsimiegojo ir, bijodamas pavėluoti į darbą, pusiau apsirėngęs, ant pečių užsimesdamas švarką, o marškinius pasiėmęs po pažastimi, galvodamas fabrike juos užsidėti.

- Ar tu laiku nuvykai į darbą? - vakare paklausė žmona.

- Pavėlavau visą valandą. Pakely visi mane stabdė klausinėdami, kur aš nusipirkau marškinius!

(vg)

ŽINIOS IŠ VISO
PASAULIO

• **Prezidentas Kennedy** pasikalbėjime su žurnalistais pranešė, kad sekretoriaus D. Ruskio pasikalbėjimai su A. Gromyko Berlyno klausimu nedavė jokių vaisių. Bet D. Rusk kalbėsis tol, kol tie pasikalbėjimai tarnaus naudingam tikslui...

• **Tito pareiškė**, kad jo režimas nuėjęs pertoli leidamas rašytojams per daug laisvai reikšti savo mintis ir idėjas. Ta proga jis kaltino ir partijos vadovybę, leidusią smukti krašto ūkiui.

• **Skilimas Alžiro politinėje vadovybėje** gali pasibaigti Ben Bellos laimejimu, laik. vyriausybės galvai Ben Kheddai sutikus su nominavimu 5 asmenų politbiurui.

• **Ženevoje vykstant pasitarimams Berlyno klausimu**, sovietai vėl pradėjo trugdyti oro susisiekimą su

DIRVA

Nr. 85

Liepa-July 25, 1962

Cleveland, Ohio

Žvilgsnis į karinius reikalus

PREZIDENTO ĮSAKYTI PAKĖITIMAI KARINĖJE VADOVYBĖJE DUODA PROGOS Palyginti JAV ir Sovietų Karinės Organizacijos, pasverti jų pranašumus ir trūkumus teoriskai ir praktiskai, suvedant viską į paprastą klausimą: KAS PATAIKĖ Į MUŠĘ ERDVĖJĘ IR KAS IŠ TO IŠEJO.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Pereitą savaitgalį paskelbtos prezidento Kennedy įsakytos permainos aukštoje karinėje vadovybėje verčia ilgėliau sustoti prie šio krašto ir jo priešininko - Sovietų Sąjungos - karinių organizacijų.

Prezidentas Kennedy atleido (mandagiai sakant: priėmė atstatydinimą) amerikiečių karo pajėgų Europoje vadą gen. Lauris Norstad, kuris kartu buvo ir visų NATO pajėgų vyr. vadu. Oficialiai jo atsistatydinimas motyvuojamas susilpnėjusia sveikata. Neoficialiai - Europos laikraščių pranešimais - Norstad ne visai sutiko su Kennedy atomine politika, kuri nenori dalintis atominiais ginklais su savo NATO partneriais. Norstad norėjo pasitraukti pereinamais metais, bet prezidentas prašė pasilikti dėl Berlyno krizės. Jo vieton paskirtas dabartinis jungtinio generalinio štabo, kuris jungia kariuomenės, laivyno ir aviacijos štabų viršininkus, viršininkas (Chairman of Joint Chiefs of Staff) gen. Lyman L. Lemnitzer, kuris pagal nusistovėjusią tradiciją turėtų dūmėti išbūti toje vietoje, o vėliau ją perleisti kokiui admiralui. Lemnitzerio vieton paskirtas - ir tai neturi precedento - iš atsargos gražintas gen. Maxwell D. Taylor, prezidento Kennedy asmeninis patarėjas kariniams reikalams.

Tayloras, kuris atsistatydino 1959 m. iš kariuomenės štabo viršininko posto ir pasitraukė atsargon, nesutikdamas su Eisenhowerio administracijos karine politika, buvo pakviestas Kennedy kariniu patarėju po nelaimingos invazijos į Kubą, nors ją nulėmė ne karinis JAV nepasiruošimas, bet grynai politinis momentas - paties prezidento nepasiruošimas ją paremti JAV kariuomenės.

Vak. Berlynu. Visa tai siejama su Rytų Vokietijos komunistinio režimo pareikškimais, kad Berlyno klausimo atidėliojimas netar naujais taikai ir kad miestat privalas būti demilitarizuotas.

• **23 dienas užsitęsęs gydytojų streikas** Kanados provincijoje Saskatchewan pasibaigė susitarimu. Susitarimui pasiekti buvo iškviestas tarpininkas iš Anglijos.

• **Ekonominės sankcijos prieš Katangą** reikštųsi belgų ir anglų bendrai valdomų kasyklų mokesčius nukreipiant į Leopoldvilės vyriausybę.

• **Vakarų valstybių ambasadoriai Maskvoje** yra vienos nuomonės, kad Chruščiovas šiais metais pasirašys sutartį su Rytų Vokietija.

• **"Neutraliai" Laos** vyriausybei baigiant užmegzti diplomatinis ryšius su visais komunistų valdomais kraštais ir pasigirdus protesto balsams iš kai kurių Vak. valstybių, laosiečiai skuba pranešti, kad jie turį dvi sostines, taigi, kairieji ambasadoriai gali tilpti vienon, — dešinieji — kiton.

nėm jėgom. Tokiu būdu Tayloras, kuriam nėra paslapčių JAV karinė organizacijoje, per savo atsargos ir patarėjo laiką turėjo progos gerai susipažinti su JAV karinės organizacijos problemomis, būdamas kiek atokiau nuo kasdieninės rutinos darbu, į kuriuos įsijungę kariai dažnai nesusugeba plačiau apžvelgti ne tik į savo ginklo rūšies, bet ir viso krašto reikalus.

Tayloro laukia sunkus uždavinys, kaip JAV karines pajėgas paversti galingu ir tinkamu visoms aplinkybėmis užsienio politikos frankiu ir kartu, panaikinant visas nereikalingas tarnybas ir paralelizmus atskirose ginklų rūšyse, sumažinti tą našat, kurią karinės pajėgos užkrauna viso krašto ūkiui. Čia jam labai daug padės Robert S. McNamara, gynimo sekretorius, kuris, pastatęs ant kojų milžinišką Fordo koncerną, turėtų siekti ir kariuomenėje to, ko siekiama pramonėje, būtent su mažiausiomis išlaidomis pasiekti didžiausio pelno, šiuo atveju - su mažiausiomis išlaidomis turėti efektingiausią karinę pajėgą.

ALT REFORMOS REIKALU

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas V. Abraitis sąjungos vardu Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkui Leonardui Šimui pasiuntė tokio turinio laišką ALT reformos reikalu -

Gerbiamas Pirmininke, Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, vertindama ALT praeityje nuveiktus darbus, yra tos nuomonės, kad užsitiesiančioje Lietuvoje reikės dar daugiau pastangų, ryžto ir darbo išsylančias problemas spręsti bei tvarkyti. Tai atlikti neabejotinai bus reikalinga ir daugiau pasiaukojančių pajėgų. Todėl siūlo įvykstančiame šių metų liepos mėn. 28-29 dd. ALT suvažiavime praversti Amerikos Lietuvių Tarybos organizaciją liečiančias reformas.

1. Praplėsti ALT statuto 2 skirsnio 1-mą punktą ta prasme,

Tenka pastebėti, kad tam pasiekti neužtenka turėti vien prezidento pasitikėjimą. Į karinę sritį Amerikoje dažnai žiūrima kaip į aukso kasyklas tam tikrom politinėm grupėm. Atskiri senatoriai paprastai reikalauja karinių instaliacijų ir karinių reikmenų užsakymų savo atstovaujamom valstijom. Pavyzdžiui, vidurinieji vakarai šiuo metu daro didžiausią spaudimą į Washingtoną, kad gavus daugiau karinių užsakymų tos srities savo imonėm. Iš kitos pusės ir senatas ir atstovų rūmai mieliau balsuoja už karinio biudžeto padidinimą, nors kartais tais padidinimais skiriamos sumos tokiems ginklams, kurie dažnai atrodo esą pasenę. Tokiu būdu McNamara, o dabar ir Tayloras norėdami praversti bet kokias reformas, susilauks nemažai kliūčių iš atskirų kariuomenės dalių bei įvairiausių 'spaudimų' - interesų - grupių.

Visiškai kitokia situacija yra Sovietų Sąjungoje, kurioje dabar kariuomenės reikalus tvarko, kaip aš jau anksčiau rašiau DIRVOJE, tie patys maršalai, kaip ir Stalino laikais. Jie neturi jokios civilinės kontrolės, kaip kad JAV generalolai per gynimo ir atskirų karinių žinybų sekretorius, jei neminėsim politikų, tačiau ir jokio spaudimo iš įvairių senatorių. Jie negali atsistatydinimu pareikšti savo nepasitenkinimo bendra krašto gynimo politika, kartu ir patys yra apsaugoti nuo bent kokios viešos kritikos.

Tai turi savo gerų ir blogų

(Nukelta į 2 psl.)

kad a) į ALT sąstatą būtų priimtos visos centralizuotos organizacijos, norinčios dalyvauti ir sutinkančios vykdyti ALT tikslus ir b) į ALT sąstatą - direktoriatą būtų priimti ALT skyrių atstovai; visu tuo siekiant galimai pilnesnio lietuviškos organizuotos visuomenės atstovavimo Amerikos Lietuvių Taryboje.

2. Pakeisti ALT statutą ta prasme, kad ALT vykdomoji vadovybė būtų renkama ALT metiniame suvažiavime.

Suvažiavime sudaryti Komisiją, kurios uždavinys būtų iki tam tikro nustatyto laiko paruošti ALT statuto projektą ir sušaukti ALT dalyvaujančių ir pareiškusių norą dalyvauti organizacijų atstovų suvažiavimą statutui priimti.

Su tikra pagarba,

V. Abraitis
ALTS-gos Pirmininkas

Praeitą penktadienį, liepos 20 d. Clevelande Pavergtųjų Tautų Savaitės proga suruoštame mitinge susirinkusieji turėjo progos išklausti puikią JAV Kongreso atstovo Michael Feighan kalbą, kurioj jis kėlė reikalą Senate steigti pavergtoms tautoms komitetą. Mitingą ruošė Clevelando Council for Information on Communism. Nuotraukoje kongresmanas Michael Feighan kalbos metu. Kairėje sėdi adv. Julius Smetona, perskaitęs rezoliuciją, kuri bus įrašyta į Kongreso rekordus.

V. Plodžinskio nuotrauka

LIETUVA, LATVIJA IR ESTIJA
NETURI BŪTI LAIKOMOS
MIRUSIOMIS...

Paryžiuje įvykusiuose Prancūzijos-Pabaltijo Sąjungos debatuose, Prancūzijos parlamento narys ir jo užsienių komisijos vicepirmininkas, soc. partijos lyderis Arthur Conte skaitė pasikaitą temą: "BALTIJOS VALSTYBES IR TAUTŲ LAISVĖ."

Debatams pirmininkavo Prancūzijos parlamento narys, buv. ministeris, dabartinės Tautų Apsisprendimo Lygos steigėjas, Maurice Schumann.

Debatai buvo pradėti, dėl ligos negalėjusio dalyvauti sąjungos pirmininko, senatoriaus gen. Gannevalio laiškų, kurį perskaitė H. de Monfort.

"... Kas bebūtų, kokios nebūtų šio pusės šimtmečio baisenybės, kurias mes pergyvename, vienas dalykas pirmiausia prieš kitus - tai, kad Estija, Latvija ir Lietuva neturi būti laikomos mirusiomis. Nusikaltimas yra padarytas, jis neturi įsisenėjimo ir niekuomet neturi turėti įsisenėjimo teisių. Amerika ir su ja didžiosios tautos, pripažindamos jūsų teisę į egzistenciją - pripažįsta jūsų egzistenciją."

Prancūzijos respublikos prezidentas, prieš kelis mėnesius išskaičiuodamas kankines tautas, pakartojo jūsų tėvynių vardus, už

ką mes esame jam padėkoję.

Mes atsisakome įsivaizduoti ateities apokalipsą, kruviną pasaulio sukrėtimą. Mes tikrai norime, kad nebūtų užmiršimo, kad nebūtų įvykusių faktų konstatavimų sąmonėje tautų, kurios išlaikė teisės jausmą ir žmonių, kurie savi širdyse išsaugojo laisvės ir savivarbos pajautimą.

Kas 1900 metais būtų galėjęs pasakyti, kad Lenkija vieną dieną atsikels iš pelėnų? Bičiuliai estai, latviai ir lietuviai, jūs matote kiek yra daug prancūzų, kurie pripažįsta jūsų teises ir pergyvena jūsų kančias. Aš dėkoju visiems kurie šiandien, Maurice Schumannui pirmininkaujant, jums tai parodo. Aš jus pažinojau jūsų nepriklausomybės laikais, atgautais pasišventimu, nepalaužiamu pasitikėjimu, darbu ir aukomis. Tai iš visos mano širdies aš jums sakau: tegyvuoja Pabaltijo Respublikos, tegyvuoja Estija, tegyvuoja Latvija, tegyvuoja Lietuva."

Senatorius Jaques Baumei, U. N. R. (gaullistų partijos) gen. sekretoriaus pavaduotojas, savo kalboje pareiškė, kad pavergtos tautos Vakarų neprivalo būti užmirštos ir kad reikia kuo daugiausiai kelti viešumon jų laisvės problemą. Jis pabrėžė, kad visų pakeičia yra būti su Pabaltijo tautomis kovoje, kurią jos veda už laisvę. Kalbėdamas apie 1940 m. nusikaltimus prieš žmogaus teises, kurį Sovietų Sąjunga įvykdė prieš tris Pabaltijo respublikas, ir primindamas šūkį, kurį prancūzai vartojo laike Elzaso ir Lotaringijos okupacijos ir taikindamas tai Pabaltijo kraštams, senatorius Baumei savo kalbą baigė žodžiais: "Visuomet apie tai galvokime ir kuodaugiausiai kalbėkime."

Arthur Conte: "... Reikia išskirti problemas - kaip? Visų pirma nereikia jų kelti sau; ant kiek mes būsim vieningi, ant tiekios problemos bus aktyvios komunistų pasauity, ant kiek mes nebūsim vieningi šioje geležinės uždangos pusėje, ant tiek pat tarptautinio komunizmo vadai gali lengvai pasilepti savo nuosavus sunkumus, kad galėtų kalbėti apie mūsų negalavimus ir apie juos diskutuoti net mūsų pačių tarpe. Ir štai kodėl yra du lemiantys elementai, kad kova būtų sėkminga, du elementai, kuriuos mes laikome gyvybiniais. Pirmas tai Europos

(Nukelta į 3 psl.)

Paryžių suruoštuose Prancūzijos-Pabaltijo Sąjungos debatuose, kuriuose dalyvavo įtakingi prancūzų parlamento ir politinių organizacijų veikėjai, buvo pasakyta daug padrinančių žodžių pabaltiečių atžvilgiu. Nuotraukoje prie stalo iš kairės sėdi: Prancūzijos parlamento narys ir Tautų Apsisprendimo Lygos steigėjas Maurice Schumann, parlamento užs. komisijos vicepirmininkas Arthur Conte ir Lietuvos ministeris Prancūzijoje St. Lozoraitis.

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

PERSKAIČIUS PLB KULTŪROS
TARYBOS PRANEŠIMĄ

L. VAICIŪNIENĖ

Čia neturima galvoje kokio aklino uždarumo: vaikas turi augti savoje visuomenėje, tačiau bet koks ambasadoriavimas ne patiem mažiesiems. Jeigu mes suaugėliai, "sugluminti" tų naujų mokslų - vieni dialektinio materializmo, kiti betautiškumo ir dar kitokių, kaip tie iš Nojaus laivo varnai išsiųsti pasižvalgyti, ar nėra sausos žemės, radę "maitos" negrįžtame, kar-tais, į laivą, kaip galėtume į tokias pareigas stumti mažuosius!

O formaliųjų vaikų auklėjimo įstaigų išnykimas iš lietuviškos perspektyvos yra daug greitesnis, negu taip neseniai čia sukurtų lietuviškų parapijų, mokyklų, senelių prieglaudų ir tt. Mat šiame krašte tėvų, visai paliekančių savo vaikus ar siekiančių

Žvilgsnis į...

(Atkelta iš 1 psl.)

pusių. Aplamai paėmus, tokia tvarka veda prie konservatyvios politikos. Teoriškai galvojant, tokia politika netinka šiais laikais, kada technika kasdien daro milžinišką pažangą ir vakar die-nos ginklai šiandien jau laikomi bevertiškai pasenusiais. (Apie technikos pažangą Dirva paskelbė įsidėmėtiną "B.K." straipsnių seriją).

Praktiškai žiūrint, abi sistemos kai kada duoda visai nelauktų rezultatų. Į raketinius ginklus, pavyzdžiui, Eisenhowerio ir ankstyvesnių administracijų laikais buvo žiūrima su dideliu atsargumu. Tada daugelis raketinių ginklų šalininkų reikalą susidomėti ta sritimi pagrindė tariamą sovietų pranašumą toje srityje. Ypač daug pasidaravo kolumnistai Joseph ir Stewart Alsopai. Pagal juos sovietai šioje srityje buvo toli pralenkę amerikiečius. Tą pažiūrą sustiprino ir faktas, kad sovietai anksčiau sugebėjo paleisti į erdvę didesnius satelitus negu amerikiečiai. Tačiau paskutiniuoju metu visos kalbos apie sovietinę pažangą - "missile gap" - pasirodė buvusios pramanytos ir užnugarėje to prasimanymo stovėjęs ne kas kitas, o pats Eisenhowerio gynyimo sekretorius Neil McElroy - taip bent teigė pereitą šeštadienį Joseph Alsop. Tą tariamą "missile gap" išnaudojo priešrinkiminėje propagandoje ir J.F. Kennedy.

Šiandien kiekvienam aišku, kad sovietai, būdami techniškai atsilikę ir karinėje srityje konservatyvios galvosenos, negalėjo padaryti tokio milžiniško šuolio, kurio JAV negalėtų greitai pavyti. Jiems lengviau buvo tik todėl, kad jie visą tyrinėjimą, pasinaudodami vokiečių iki tol pasiektais rezultatais, galėjo praversti ramiau, be atskirų generolų protestų ir tarpžinybinio trynimosi, visai slapta. O tai, ką jie pasiekė, jie visu 100% išnaudojo propagandai.

Imkime, kad ir pavyzdį iš pačių paskutinių dienų. Neseniai Churčiovas, besigirdamas į aplankiusiems amerikiečių laikraščių redaktoriams, pareiškė, kad sovietai turi tokią raketą, "kuri gali pataikyti musė erdvėje". Naturalu, kad jis tą naujieną sujungė su grasinimais Berlyno byloje.

Už kelių dienų amerikiečiai paleido savo Nike-Zeus raketą, kuri pataikė į Atlas raketos "nosį", kurioje turėtų būti atominė bomba, 600 mylių aukštyje ir skrendančią 16,000 mylių greičiu į valandą. Ir ką gi? Kai kurie komentatoriai džiūgavo, kad tas faktas būsiąs gera paspirtis su Gromyko Ženevoje besikalbančiam Dean Rusk, tačiau Pentagonas pasiskubino paaiškinti, kad toji raketa tėra eksperimentalinė ir po kelių metų sovietai gal suras būdą kaip savo raketą nuo Nike-Zeus apginti! Ką Pentagonas norėjo tuo pasakyti yra tai, kad šalia tų raketų yra dar kitų būdų, kurie dabar yra tobulinami, kad apsigynus nuo priešų raketų, tačiau bendras įspūdis pasaulyje liko toks, kad sovietai gali pataikyti musė erdvėje, o amerikiečiai ne, nors iš tikro yra atvirkščiai.

juos atiduoti auginti kitiems yra nemažas procentas. Kiek lietuvių bepristatytų namų ar išplėstų darželių tinklą, vistiek visų nesutalpins. Tai įrodo iš dalies ir putnamiečių seselių Toronte suorganizuoti lietuviški vaikų namai, apie kuriuos pasakoja B. Babrauskas Draugo 158 nr. Namai esą puikūs, patogūs, lietuviški, neabejotino patriotizmo seselių vedami, tai juose ir lietuviška veikla žėrėte žėri. O tačiau tarpe 80-ties vaikų visokių tautybių tik 20 lietuvių. B. Babrauskas sužavėtas, kad tie svetimieji mokomi ir net šneka lietuviškai. Naivu būtų galvoti, kad tie 60 svetimųjų gerai šneka lietuviškai ir sudaro mūsiškių 20-čiai lietuvišką aplinką. O teisingiau, kad 20 lietuvių maišydami tarp 60-ties svetimųjų, nors seselių kalbinami lietuviškai, svetimumo nenustelbs. Žinoma, būtų idealu, jei lietuvių savo vaikus užpildytų namus, bet kaip matome, lietuviams būdinga statyti ir palikti svetimiems. Nors dabar sakoma, kad nuotolis nugalėtas, tačiau mums į lietuvišką įstai-gas vis pertoli, kai tuo tarpu atsiduriame visuose pasviečiuose.

Prie šio džiaugsmo reikėtų pridėti ir tai, kad tuose pačiuose lietuviškuose namuose kiti lankytojai radę po 1-ną ar 2 - lietuvių vaikus tarpe svetimųjų. Tie svetimieji irgi ne nuolatiniai ir negali čia užsukę tuojau išmokyti svietimos kalbos. Ateina nauji vėl visai nemokėdami. O ir B. Babrauskas bus pataikęs gerą laiką, radęs 20 lietuvių. Namai pastatyti taip neseniai, tai kas bus dar po keleto metų! Tur būt reikės džiaugtis, jei tenai užtiksimė kokią laiką nuotrupą skirtą lietuvių kalbai, kaip dabar "džiaugiamės" seserų Kazimieriečių Chicagoje auklėsenėje mokykloje "Rūtos kuopelė" ir parapijinėje mokykloje pusvalandžiū lietuvių kalbai.

Seserims čia ko per daug ir nebūtų galima prikišti, jos vykdo samaritišką ir krikščionišbės misiją, tuo tarpu, kol gali, neišjungdamos ir lietuviškumo. O lietuvių, statydami tokius namus, daugiau prisideda prie pasakytų misijų, negu prie ilgesnės lietuviškosios. Darbas visuotiniu požiūriu naudingas.

Panašaus ar tokio pat tipo dr. J. Adomavičiaus ar kelių asmenų prieš porą pilnų metų įsteigta Chicagoj draugija Alvudas. Iš jos įstatų, kalbėtų temų, darbo veiklos "apibūdinimas" jų leidinyje nr. 1, spaudoje dažnu garsinimosi savaimė išsina, kad tai yra sveikatos puoselėjimo draugija su gera pramogine dalimi. (O sveikata irgi yra brangus turas).

Taigi ji mums lietuvišbės klausimo nepadėtų spręsti ir lietuviškoje perspektyvoje jos nematyti. Čia man ateina į pagalbą A. Pakalniškis Naujienų 164 nr. "Nesu prieš Lietuviską Gimnaziją" teisingai teigdamas "Tiesa, kad seselės Kazimierietės steigė mokyklą lietuvių vaikams... šiandien ta mokykla nebėra lietuviška, ir lietuvių kalba jos sienose jau tik retai bėra girdima".

Nežinau Kazimieriečių seserų tos mokyklos įstatų. O Alvudo pagrindinis įstatas skamba taip: C. "Ugdio pilnutinį žmogų, nedarydama skirtumo rasės, religijos, bei socialinės padėties"... (įstatai ištiesai spaudoje buvo skelbti). O veiklos apibūdinimą baigia taip: "Darbo daug, prašoma ir Tamsę jungtis į gražiausią žemėje veiklą - tuomi turinant save ir šį svetimą kraštą. A.L.V.U.D-gija Alvudas".

Už tokį žmogų, vadinas paruoštą šio krašto gyvenimui, yra ir nemaža tėvų. Vėl remsiuosiu gyvu liudijimu. Kai B. Babrauskas rašė apie reikalą Chicagoje įsteigti lietuvišką gimnaziją, jam Aleksandras Pakalniškis, tarp kitko, priminė: "Ar lietuviška gimnazija paruošė vaikus gyvenimui Amerikoje geriau, negu Amerikos mokyklos". (Žiūr. Draugas 157 nr.). A. Pakalniškis suabejoja ir Lietuvoje paruoštų mokytojų rimtumu. "Kiek iš savo tarpoturime tokių, kurie Amerikoje mokslus išgėję yra ir todėl rim-

tais mokytojais steigiamoje mokykloje būti galėtų".

Apie Lietuvoje paruoštų mokytojų "nerimtumą" čia nešneku. Gal į tai atsakys, kas yra buvęs arčiau paruošimo vairo. Ir A. Pakalniškio nuomonę (Pakalniškiai Alvudo darbuotojai) nebūtų teisinga laikyti draugijos nuomone, jeigu ji nesutaptų su dr-jos įstatais ir deklaracija.

Kol dar ta draugija naudojasi tik Lietuvoje paruoštais, tais, anot A. Pakalniškio, nerimtais mokytojais, tų mokytojų paruoštas žmonėmis ir Jaunimo Centro lietuviška pastoge, tai negali visiškai atplyšti ir nuo lietuviškumo. Tačiau, logiškai galvojant, jeigu dr-ja išsišaknytų ir išsišakotų, įsigytų pastogę, paruoštų pagal savo deklaraciją ir įstatus mokytojų, lietuviškumas daug daug greičiau išdulkėtų, negu A. Pakalniškio teisingai nurodytoje mokykloje. Tais "nerimtais" reikiama necenzuotais mokytojais, išsina, naudojasi iš bėdos. Viską suvedus, ir jai gero vėjo, nors ir pasinešusio lėkti pro šalį.

Grįžtant prie židininės privatiškesnės sistemos, tą patį būtų reikalo tarti ir apie ją, jeigu židinėliai kokiais sumetimais ar būtų įpareigoti atsiskiesti. Kas galėtų įrodyti, kad mišrumas nėra tobuliausia priemonė mažesniajai daliai nutautinti.

Be abejonės puiki pagelbinė priemonė gerai organizuotos stovyklos (ir kita) lietuviškumui stiprinti ar jau prigesusiam įpustyti, jei jose lietuvių kalbos vartojimas dar įmanomas. Bet tai jau tiem, kurie gali lankyti mokyklas.

ORGANIZACIJOS. Ar never-tėtų pasvarstyti ir tokį kelią. Turime senų, nuopelninų (ir jaunėsių) su patirtimi ir savo žmoniškais organizacijų - Ateitininkų, Skautų, Tautinę Sąjungą ir kitus, kuriuos jungia bendri pagrindiniai idealai, sutampantys su L.B-nės pagrindiniu - Lietuvišbės išlaikymas. Jos visos reikalingos ir savo prieauglio. Ar nebūtų lietuvių bei naudinga, jeigu jos, dabartiniai didžiųjų reikalų akivaizdoje, leistųsi dar žemiau ir organizuotų pačių mažųjų skiltis, kuopelės, kurių programose ir būtų išprausti šie didieji šūktai pirmoje vietoje. Jie taptų L. B. talkininkais, mūsų bendruomenėn įnešų daugiau stiprybės ir vieningumo. Jie gautų iš LB ar iš kokių fondų ar atskirų asmenų medžiaginės paramos ir būtų saistomi mūsų bendrųjų idealų.

Jų, nelyginant korio, susidandžio iš mažų akučių, įstatelinė-šeiminė sistema-struktūra-Ateitininkų kuopelės, kurias galėtų mažinti pagal reikalą. O genialaus brito kario sukurtoji plačios apimties, patrauklios formos, turinio skautų sambūrio struktūra pritaikoma visom tautom visais laikais. Iš jos daug kas ir skolinasi formą ar semia, si turinio. Iki šiol mažųjų auklėjimo reikalui ir charakterio susidarymu vargu kas "mandriau" yra nusakęs. Joje ir įkūrėjo profesiniai bruožai aštriai neprasi-kiša, ir iš esmės yra skiltinės struktūros.

Tautinės Sąjungos ir kitų organizavimosi schemos nežinau, bet manau ir jiems nebūtų neįmanoma panašiai susitvarkyti. Ar ne kiekvienas normalios šeimos mažuosius padeda prižiūrėti vyresnieji broliai sesers. Tai kodėl organizacijos - šeimos turėtų laukti, kad kas iš šalies jom gatavą prieauglį įteiktų.

Partinio susiskaldymo čia daugiau neišsineštų, negu dabar kad yra, nes visus jungtų bendras didysis tikslas. Galimas dalykas, kad K.T. nurodys kitokius sekmingus kelius baigti kurti vienai lietuviško auklėjimo sistemai. Tai visi džiaugtumėmės. Kadangi K.T. "planuoja stambesnius lietuvių kultūrinio ir švietimo darbus", tai manau nepaliktina šalia ir šio: jis yra vienas iš svarbiausiųjų, manant dar gyventi, - nebus lietuviškai kalbančių vaikų, nereikės nei lietuviškų mokyklų, nei spaudos, nei leidinių, nebet archyvinų, ar kultūros palikimo pobūdžio.

Organizacijos visokių atvejų turėtų stipriausiai pasispausti lietuviško auklėjimo reikale - pirmiausia vadų vadai, paskiau vadai, kad turėtų teisės to paties reikalauti ir iš kareivių.

PRIVATINĖ INICIATYVA. K. T. sako, kad privatinė iniciatyva nebus slopinama, žinoma turėdama galvoje gerąją ir pasilikdama žodį tarti apie privatinę iniciatyvą. Kiekviena privatinė inicia-

RYTŲ EUROPOS TRAGEDIJA (22)

APGAULINGOS VILTYS

Perversmas karaliaus rūmuose Bukareste pasisekė. Tuoj pat areštuoti ir maršalo užsienio reikalų ministeris Antonescu Mihai, vidaus reikalų ministeris Vasiliu ir karo ministeris Pantazi - pagal karaliaus pasitikėjimą įgijusio sovietų agento Bodnaro įtaigojimus (A. Hillgruber: Hitler, Koenig Carol und Marschall Antonescu, Wiesbaden, 1955).

Jaunasis monarchas tikisi išgelbėjęs kraštą. Slaptos ginklų paliaubų derybos Kaire galės būti privestos prie sėkmingos pabaigos. Anglų ir amerikiečių paraštininkai nusileis Rumunijoje ir garantuos karalystės laisvę ir nepriklausomybę. Taip tik jis, dvidešimt dvejų metų amžiaus karalius. Dar dažnai jo aussyse suskambės maršalo Antonescu priekaištas:

- Jūsų Didybė yra jaunas ir be patirties!

Bet ar ne išdidus diktatoriaus Antonescu elegesys jį paskatino tiems veiksams, kurie buvo diktuojami daugiau jausmo, negu politinio instinkto?

Bukareste vieša paslaptis, kad maršalo žmona, kadais garbinga ir kukli šeimininkė, kivirčijasi

tyva gera, jeigu jos pagrindiniai tikslai sutampa ir sutaps su K.T. lietuviško švietimo pagrindiniais tikslais, projektuojama dabartimi ir perspektyva. Tačiau mes negalime nepastebėti, kad po smarkių tarptautinių lietuvių ir su okupantu į bendradarbiavimą, vis daugiau mūsų beržyneliuose išdygsta įvairių iniciatyvų "baravykų". Taigi apie privatinę iniciatyvą, (čia vėl gi nekalbu apie žinomą ir įsisteisusias pas save organizacijas), kaip ir apie kitus punktus, būtų pravartu plačiau išgirsti.

LEIDINIAI. Viskas puiku. Bet pasigesciau pradžios mokyklos mokiniams lietuviškosios enciklopedijos ar, paprasčiau, skaitinių apie Lietuvą, kurie atsvertų panašią amerikietiškąją. Jos būtų 8-ri tomeliai, patogaus formato, gražiomis, skoningomis, ne tokiomis, kaip elementoriaus E. iliustracijomis. Jeigu vaikas, kaip tariame Lietuvos nematęs, tai kam jam kišti patį menkiausią, visai nebūdingą Lietuvos daiktą. O iliustruoti taip patraukliai kaip tolygi amerikoniškoji, kur net primityvių tautų gyvenimas savo vaizdais vilioja.

Turinys būtų dėstomas koncentrais, pradedant trumputėmis pasakėlėmis, apsakymėliais, sugaidomis dainelėmis, eilėraštauks, darbėlių pavyzdžiais, gyvija, augmenija, istorija, smulkiaja tautosaka ir tt. - visa kuone katekizminio pobūdžio. Turinys iš tomo į tomą palaipsniui vis plėtėtų ir gilėtų. Visa parašyta kuo geriausia bendrine kalba ir jaboliskine rašyba, kurios gražinimo (ne visur jos atsakyta) K.T. ir žada siekti. Iš tikrųjų jeigu mus kas laiko "Tautos atplaiša, džiūstančia šaka", tai lyg ir nederėtų tai atplašai daryti reformas visos tautos turto - Nepriklausomybės laikais nustatytos ir dabar pagrindinės kovojančios tautos vartojamos rašybos. Nederėtų tai daryti, jeigu save laikome pasiuntiniais. Šiam reikalui turėtų nusilenkti visi rašybos individualistai nors jų vartojama rašyba ir būtų tikslingesnė ar pagrįstingesnė. O visi turėtų tautos kamieno syvais laistyti ir gaivinti tą džiūstančią šaką.

Čia neiškenčiu nepridėjus, kad mūsų pasakėlių ir pasakų yra idėjų ir amerikoniškų vaikų enciklopedijas, sakysim, "Katinas ir žvirblis", "Gudrusis ūkininkas", ir kitos. Pradžią tokiai enciklopedijai jau turime. Lai-kyčiau ja Vijeikdo paruoštą ir išleistą albumą, kuris yra grobštyte išgrobštytas. Tai įrodo, kad tokia enciklopedija pasisekimo turėtų.

(Bus daugiau)

**KAS DIRVOS NESKAITO
- DAUG NUSTOJA!
DIRVA METAMS
TIK \$10.00**

su karaliaus motina Elena dėlto kam priklauso krašto pirmosios damos rangas (H. Neubacher: Sorderauftrag Suedost, Goettingen, 1956). Bet moterų kerštas ir moterų malonė jau nekartą turėjo nesėkmingos įtakos Rumunijos politikai. Vokiečių štabo viršūnėse ir pasiuntinybėje dažnai pasakojamos istorijėlės apie anglofilės karališkosios motinos įtaką sūnui.

AR TIKRAI NEŽINOTE?

Karštos rugpiūčio dienostvanka tebeslegia Calea Victoriei, puošniąją Bukaresto gatvę. Juodaplaukiai vyrai stoviniuoja būriais, karštai diskutuodami, pietietiška gestikuliuodami. Gandai eina iš lūpų į lūpas. Bukaresto radijas paskelbė svarbią naujieną.

Vokiečių pasiuntinybėje, Calea Victoriei Nr. 10, šią antradienio popietę dar nieko nenujačiama. Tuoj po 7 valandos vakaro vienas rumunų karininkas atvyksta pas būdintį generalinį konsulą dr. Schellhorn. Tai majoras Aurel Tobescu.

- Prašau apie mano atvykimą tuojau pranešti Jo Ekscelencijai, - vienu atodūsiu išpila susijaudinęs rumunas.

Generalinis konsulas apgailestaudamas iškelia rankas ir pareiškia:

- Pono pasiuntinio nėra namuose.

Rumunų karininkas atrodė tokio pareiškimo visai pritrenktas. Dabar jis nori kalbėti su vokiečių karinės misijos šefu generolu Hansenu.

- Galbūt galėtumėte man pasakyti, kuriuo reikalu norite kalbėtis su tais ponais?

Majoras nustebejęs suunka:

- Tai ar nieko dar nežinote? Maršalas ir Mihai Antonescu jau nuo 4 valandos po pietų yra kačiaus išgirsti.

Generalinis konsulas paprašo rumunų karininką truputį palaukti, jis noris patefonuoti pasiuntiniui (iš dr. Schellhorno liudijimų).

Pasiuntinys Killinger visą dieną praleido savo vasarnamyje prie Snagovo ežero.

Tuo pat metu pasiuntinybėje pasirodo pulkininkas Eugen Christescu iš rumunų slaptosios tarnybos ir pasakoja savo stebėjimus.

"AUKLIŲ PASAKOS"

Vokietijos pasiuntinys Freiherr von Killinger jau keliomis savaitėmis anksčiau buvo vokie-

DIRVA

— THE FIELD —
Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Jonas Čiuberis • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00. Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

čių žvalgybos viršininko Rumunijoje, pulkininko Bauerio įspėtas, kad "kažkas rūgsta" (A. Hillgruber: Hitler, Koenig Carol und Marschall Antonescu). Bet dar rugpiūčio 10 dieną jis savo viršininkui, užsienio reikalų ministeriui Ribbentropui pranešė: "Būklė visiškai saugi. Karalius Michaelis garantuoja sąjungą su Vokietija" (H. Friessner: Verraten Schlachten, 1956).

Tačiau Ribbentropas apie būklę pietryčiuose yra pakankamai gerai informuotas ir nebeturii iliuzijų apie "silpnoliuosius" (H.A. Jacobsen: Der sweite Weltkrieg im Chronik un Dokumenten, 1959). Viename pokalbyje su Italijos valstybės sekretorium Bastianini 1944 balandžio 8 dieną Ribbentropas labai aiškiai pasisakė, kad jam esą žinomi Rumunijos bandymai ieškoti separatinės taikos, tačiau, Vokietija jo jokiomis aplinkybėmis nepakęsianti (tenpat).

Ir dešimčia dienų prieš Rumunijos perversmą Ribbentropas gavo paskutinį įspėjimą: pas jį atvyko vokiečių tautinės grupės Rumunijoje vadas Andreas Schmidt. Jis atnešė smulkmeniškus pranešimus apie planuojamą perversmą, bet Hitleris neturėjo laiko su Schmidt kalbėtis, o Ribbentropas apietai atsisakė savo pasiuntinį Bukareste. Atsakymas: "Auklių pasakos iš Balkanų" (Spiegel, 1949m.).

Ribbentropas, Himmleris ir Goeringas, kurie jau žinojo apie galimą Rumunijos atkritimą, bijojo Hitleriui prasiartinti ir dėl nuolatinių jo nervų priepuolių. Jie dar raminosi, kad toks perversmas niekada neįvyksias.

KUR GERIAUSIA PAILSĖTI PER
ATOSTOGAS

GARSIAME CAPE COD — OSTERVILLE, MASS, KURTORTE PRIE ATVIRO ATLANTO, LONG BEACH PLIAŽO, PUŠŲ PAVĖSYJE, GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE VASARVIETĖS VILOJE

"AUDRONĖ"

87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass.
TEL. GA 8-8425

Ištaikinga vila, erdvūs kambariai • Gražus privatus 2 akrų pušynas — parkas • Šiltos Golfstromo srovės, atviras jūros pliažas 5 min. pėsčiom • Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams • Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

VILA ATIDAROMA NUO BIRŽELIO MĖN. 16 IKI RUGSEJO 15 D.

Lietuviai savininkai Dr. Eduardas ir Marija Jansonai visus malonias kviečia atvykti.

AUDRONĖ JANSONAS,
87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass.
Tel. GA 8-8425.

POLITINĖ SRITIS, KURIĄ BŪSIME PRIMIRŠĘ

Mūsų išeivijos gyvenime yra politinė sritis, labai svarbi ir reikšminga, kurią būsim gal kiek primiršę. Nenuostabu, nes esame užimti ir užintriuguoti pagrindiniu tikslu — ieškant geriausio ir tiesiausio kelio į JAV valdžios viršūnes ginant, keičiant ir nuolat primenant lietuvių tautos ir valstybės reikalus. Nuo šito uždavinio nenukrypstant, gal tik kiek pasibarant dėl metodų, vertėtų prisiminti dar vieną kelią, kuris mus, kiekvieną šiame krašte besinaudojantį ne tik suteikia pilietybę, bet ir teisėmis ir pareigomis, įpareigoja, kartu suteikia ir galimybę labai sėkmingai prisidėti prie tos akcijos, kurią veda, kuriai aukojasi mūsų išeivijos politiniai savanoriai.

Viena pagrindinių tų teisių yra — teisė balsuoti. Prisipažinkime, kad į šią labai svarbią ir reikšmingą teisę, išeivijos visuomenėje, nesame pakankamai atkreipę dėmesį. Gal dėl to, kad ta teisė nėra jau tokia paprasta savo esmėje, kaip dažnam gali atrodyti.

* * *

Priešrinkiminei kampanijai abi JAV partijos išleidžia ne mažai pinigų ir energijos. Paviršutiniškai pažvelgus į tą rinkiminę kovą, atrodo, kad joje pirmenybė skiriama asmenims, ne jų programai. Bet ne visai taip. Per didelis kraštas ir per dideli laiko reikalavimai, kad kandidatai sugebėtų rinkikus tinkamai supažindinti su jų programa. Mes dažnai jų rinkimėnes kalbas vadiname pažadais (kartais net ir tuščiais), bet viskas tuo ir baigiasi. O taip neturėtų būti. Kiekvienas renkamuju, o taip pat ir jų atstovaujamoji partija turi programą ir siekia jos įgyvendinimo. Kalti rinkėjai, kurie ne visada stengiasi tinkamai susipažinti ne vien tik su programa, su kandidato užsimojimais, bet ne visada žino ir domisi funkcijomis ir institucijos darbais, į kuriuos renkamas kandidatuojas. Labai blogai daro ir dažnai apsirinka tie balsuotojai, kurie aklaiai balsuoja už pasirinktą asmenį.

* * *

Sąmoningi balsuotojai pirmučiausia suranda kandidatą, kuris labiausia atitinka balsuotojo siekiamą sava programą. Tai nesunku padaryti žinant, kad kandidatas priklausys partinei organizacijai, kuri suinteresuota, kad rinkėjas turėtų kuo daugiausia informacijos. Tuo tikslu partija ir veikia susiskirstiusi į kuo mažesnes ląsteles, kuo mažesnes grupes, kad galimai arčiau ir greičiau susisiektų su rinkikais. Ne daug energijos ir pastangų reikalauja rinkėjo ryšys su rinkiku. Tų tarpininkų, ypač rinkimų metu, yra aiškus. Ko reikalaujama, tai šiek tiek supratimo ir noro iš rinkiko pusės, kiek svarbu yra rinkimais domėtis ir juose dalyvauti.

* * *

Žvelgiant į pastarųjų metų rinkiminius duomenis, pastebėsime, kad daugelis kandidatų laimi labai mažą balsų persvarą. Eilėje vietovių net ir lietuviai kandidatai nežymiai teatsilikdavo balsų skaičium nuo laimėjusiųjų. O gi mums turi lemiama reikšmės ne vien prezidento rinkimai. Savų ar mums ir mūsų bylai palankių kandidatų niekad nebus per daug ir bet kurioje institucijoje. Bet ne laikas jų ieškoti po rinkimų. Savo politinį brandumą galime parodyti ne vien tik memorandumais ir rezoliucijomis, ne vien iškilmingomis progomis sudarydami delegacijas. Tą politinį brandumą privalome parodyti, kas tik turime teisę, aktyviu domėjimuisi JAV ir kitų kraštų demokratine santvarka ir jos viena iš pagrindinių teisių — balsavimu. Tai viena iš neabejotinai būtinų sąlygų, kurią aktyviau ir su didesniu susidomėjimu vykdydami prisidėsime prie tų mūsų šalių pastangų, kurie be paliovos varsto senato, kongreso ir prezidentūros duris, bet... dažnai sunkiai randa net mums palankų durininką.

Atkreipę rimtesnį dėmesį į šio krašto rinkimų sistemą, arčiau susipažinę su galimybėmis ir kiekvieno balso svoriu demokratiniame santvarkoje, gal gal atsivers mūsų akys, o atsivers pamatys... šimtus praleistų brangių progų.

Dažnas, po rinkimų gudragalviaudami, tariame: "geras vyras, bet nemokėjo rinkimų laimėti..."

O būtų tas geras vyras laimėjęs, jei nebūtume nutarę likti pasyviais jo pastangų stebėtojais. Ir šiandien tas geras vyras gal būtų kur kas daugiau ir mūsų bylai laimėjęs, nei mūsų visų parašai po memorandumu.

(j. c.)

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

**5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ
TAUPMENAS**

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

**KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS
DOVANOS TAUPYTOJAMS**

**ST. ANTHONY SAVINGS
& LOAN ASSN.**

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBASKAS,
sekretorius

Bishop 2-1397

Rezoliucijoms remti komiteto narių grupė pas Atstovų Rūmų pirmininką John W. McCormack, kuris pasakė: "Aš už šias rezoliucijas. Kovokite už jų pravedimą, aš jums padėsiu". Nuotraukoje iš kairės: A. Jančys, L. Valiukas, J.W. McCormack, J. Jodelė, dr. A. Nasvytis ir dr. J. Motiejūnas.

J. Stankaus nuotrauka

LIETUVA, LATVIJA IR ESTIJA NETURI BŪTI LAIKOMOS MIRUSIOMIS...

(Atkelta iš 1 psl.)

konstrukcija. Ne principo Europos, ne Šventosios S-gos, bet tautų Europos. Europa ne nuo stogo pradama statyti, bet nuo pamatų. Ir kai ji jau pastatyta iš šešių tautų, kurios pradėjo statybą, tada galvojama pakviesti anglus, po to danus, norvegus ir vieną dieną visus kitus, kurie turės tą patį žmogaus supratimą. Mes statome šitą namo dalį, lyg statytumėm jūsų nuosavą namą. Visais atvejais, jūs jau ten turite vietą ir vieną dieną mes pridėsime dar kambary ir salį į kurias jūs galėsite įeiti. Nereikia iš pradžių nustatyti bendrą planą, reikia pastatyti pirmą namą. Štai kodėl mes šios kartos žmonės, su jausmu ir išmintimi, esame už europinę konstrukciją, kuri nebūtų vyriausybės priešgynybė, bet būtų gilus ir vieningas tautų bendradarbiavimas... Štai ką reikia daryti. Jei mes turėsime paprastą, griežtą, aiškų nusistatymą, kaip ūkininkai, kurie moka išlaukti, kurie tvirtai stovi ant savo kojų, savo šitiktinimų, mes laikysimės šių dviejų būdų: Europos konstrukcijos ir palaikymo bei sustiprinimo Atlanto Sąjungos. Mes pradėsime per išgelbėjimą laisvės žmonių, kurie dar tebėra laisvi, nes tai yra vienintelis būdas atstatyti ar palaikyti viltį tų žmonių, kurie nebėra laisvi, tremtinių, kurie prarado laisvę ten kur jie norėjo gyventi laisvi."

Pabaltijo valstybių vardu kalbėjo Lietuvos ministras Prancūzijoje S. Lozoraitis, kuris priminė, kad Pabaltijo valstybių okupacija sudarė pirmą sovietų puolimo prieš Europą etapą ir estų, latvių ir lietuvių tautų reikavimas, kad būtų atstatytos jų nepriklausomos valstybės, sutampa su Vakarų interesais.

"... Sovietų Sąjunga savo ataką prieš Europą pradėjo Pabaltijo kraštuose. Ataka buvo įvykdyta politiniu ir kariniu būdu, kuris iki šios dienos jiems leido užgrobti pusę Europos. Šiame Pabaltijo regione Maskvos vyriausybė suteikė skaudžiausią smūgį tarptautinei santvarkai, Schumanno žodžiais:

Prancūzijos-Pabaltijo Sąjungos debatuose kalba Arthur Conte. Šalia sėdi min. S. Lozoraitis, Le Figaro radaktorė Dominique Auclair ir kt.

kuri nuolatos sovietų ekspansijos yra griauinama ir grasinama. Mes norėtumėm, kad Vakarai santykiuose su sovietais nusistatytų taikyti moralės ir teisės principus, t.y. paremtų moraliai ir politiniai teisinga ir teisėta Estijos, Latvijos, Lietuvos ir kitų pavergtų kraštų laisvės bylą. Tokia laikysena taipogi patarnautų ir Vakarų interesams."

Savo kalbą min. S. Lozoraitis pabaigė šiais žodžiais:

"Prieš karą, jau prieš ketvirtą šimtmečio, aš čia Paryžiuje radau didelį supratimą svarbių problemų, kurias mano kraštas turėdavo nugalėti, supratimą inspiruotą iš Prancūzijos prisiimtą prie teisės ir teisingumo principų, kuriuos ji laiko lemiamais faktoriais tautiniame ir tarptautiniame gyvenime. Aš esu giliai sujudintas galėdamas konstatuoti, kad remdamies tais pačiais principais jūs remiate teisingą Pabaltijo kraštų bylą. Estijos, Latvijos, Lietuvos vardu ir asmeniškai, aš nuoširdžiai dėkoju pirmininkui Conte, Prancūzijos - Pabaltijo Sąjungai ir visiems čia esantiems pabaltiečių bičiuliams."

Debatų buvo užbaigti Maurice Schumanno žodžiais:

Lietuvos pasiuntinybės Prancūzijoje patarėjas prof. J. Baltrušaitis su Prancūzijos-Pabaltijo Sąjungos gen. sekretoriumi Henry de Monfort ir ponu Dauch.

Spaudoje
pasidairius

DRAUGO literatūros skyriuje (liepos 21 d.) Kazys Bradūnas gvildena partizanines temas Laisvės Kovų Dainų pasirodymo proga.

K. Bradūno manymu, partizaninės temos lietuvių literatūroje pasirinkimas esąs savotiškai nedėkingas.

"Kūrybine - literatūrine prasme partizaninės temos rinkimasis šiuo metu abiejose pusėse yra savotiškai nedėkingas. Norinčiam šia tema rašyti tėvynėje, jau iš anksto surišamos rankos, ir ne sapnuoti negalima apie bent kokią kūrybinę laisvę. Šia pus Geležinės uždangos gyvenančiam rašytojui, sava akim partizaninės kovos nemačiusiam ir negalinčiam tiesiogiai prieiti prie betarpiškų medžiagos šaltinių, partizaninė tema taipgi yra savotiška rizika, tik, žinoma, ne savo galva, kaip būtų okupuotame krašte, o tik savojo talento intuityja.

Visa tai turint prieš akis, galinga partizaninė epopėja dabarties situacijoje vargu ar yra galima. Tai, gal būt, daugiau ateities viltis, kada ryškesnė laiko perspektyva ir pasikeitę politinės sąlygos bus taipgi partizaninės temos grožinėje literatūroje didieji talkininkai."

Iki šiol partizaninė tema kūrybingiausia pasireiškusi dramoje. Autorius išvardina A. Škėmą, J. Grinių ir Alg. Landsbergį. Nors tos temos gvildenamos ir romanuose ir novelėse, kaip antai, V. Alanto "Tarp dviejų gyvenimų", Alės Ritos "Broliai", bei Barono, Mazalaitės, Jankaus ir Landsbergio novelėse.

Kalbant apie Laisvės Kovų Dainas K. Bradūnas neieško perliu literatūrinio atžvilgiu, bet -

"KAS LABIAUSIAI SUKREČIA?"

Nepelėdiant grynai literatūrinio knygos vertinimo, dar norisi staptelėti prie to, kas labiausiai knygos skaitytoją sukrečia, o būtent - tuos posmus rašančiojo, tuo pačiu ir kovojančio partizano minčių bei jausmų santykis su ano meto politine realybe. Kiekviename knygos puslapyje skamba toks šimtaprocentinis tikėjimas laisvės pergale, greitu Lietuvos išvadavimu ir išsivadavimu, kad dabar, žinant visą tų metų situaciją, skaitantįjį net šurpas nukrečia. Gal būt, šitai ir iššaukė vieną kitą net ir viešą suabejojimą tų titaniškų kovų prasme. Knygą recenzuodami, to klausimo neliesime. Ir, apamai, ar verta jį čia mums kuria nors proga laisvajame pasaulyje kelti, kai dar neturėjome progos pirma nulenkti savas galvas prieš žuvusių kapus."

Paraginkit savo
pajįstamus užsipre-
numeruoti DIRVĄ

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE
APLANKYKITE

PARAMA

MIDWEST

**MAISTO ir LIKERIŲ
KRAUTUVĖ**

2515 West 69 St.

Marquette Parke

Telef. RE 7-1731

SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1. BISQUIT 3 star Cognac 5th 4.98
2. CHIANTI Imported Wine Quo. . 0.98
3. MARTINI or
MANHATTAN KVORTA ... 5th 2.98
4. GERMAN BRANDY
10 metų senumo 5th 4.39
5. DUJARDIN GERMAN
BRANDY 5th 5.29
6. LONDON DRY GIN
80 proof KVORTA 5th 3.59
7. KRON-BRANNVIN
AQUAVIT 5th 3.98
8. IMPORT. PRANC. LIKERIAI 5th 2.98
9. BORDEAUX pranc. vynai .. 5th 0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kainomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją prisiminus

Poetas Jonas Aistis sako, kad jei po daugelio metų seni draugai susitikis, tai "... gretos bus prarėtę ir pasikeitę jų veidai." Tačiau širdis vis tiek pasiliksianti jauna.

Džiugu ir sveikintina, kad Lietuvos gimnazijų auklėtiniai nepamiršta nei metų eilę alkūnėmis trintų suolų, nei savo mokytojų ir "kovos", kaip mes buvome prapratę vadinti, draugų. Bet tie prisiminimai toli gražu nėra visų vienodi, o labai dažnai, net nepanašūs. Skaitau B. Babrausko straipsnį Druage apie Mažeikių gimnaziją ir... lyg kuolu į pakaušį. Auklėtojai, patys auklėtiniai ir veiksmai griežtai priešingi marijampolietiškiems. Tik Remarko Kelyje atgal skaičiau, kaip grįžę iš fronto kareiviai, ant savo viršilos piktai už ne-teisingą elgesį, užmetę ant galvos, rodos, patalų apvalkalą ir gerai iškaršę kailį. Anot Babrausko, panašiai atsitiko ir Mažeikių gimnazijoje. Mokiniai panašiai "aptvarke" vieną iš savo auklėtojų.

Man aštuonerius metus blizgiant Rygiškių Jono gimnazijos suola Marijampolėje, panašų atsitikimų neteko girdėti. Klustelėjau vieno - kito iš senesnių rygiškių. Ir jie neigiamai papurtė galvas. Na, ir mano pakaušyje pradėjo suklisti klausukas, kodėl?

Daug kas sako, ir, tur būt,

JONAS VAICHŪNAS

nedaug pro tiesą prašauja, kad, girdi, suvalkietis (rytų aukštaičių ir žemaičių "suvalskiniais" pravardžiuojamas) smarkiai užrietas nosį aukštyn, stipriai pasitikintis savimi ir t.t. ir t.t. Derlingos Suvalkijos lygumos pastatė suvalkietį ūkininką stipriai ekonomiškai ir įkvėpė jam tikro: štai kas aš esu. Kada neturtingesnėse Lietuvos vietose neretas ir melasine raugė, suvalkietis "gaspadorius", anot Vinco Ramono, išdidžiai atsivertęs pirmos rūšies gelumbės apsiausto karakulo apikaklę karčiamoj valstybinę gėrę ir dar konjaku pagardino.

Šis bruožas, suprantama, atsisipindėjo ir jaunojoje kartoje, pradėjusioje savo karjerą Marijampolės ar Vilkaviškio gimnazijose. Tik jis buvo nejuokiamis užslopintas auklėjimo, ir tik retais atvejais išsiverždavo, labai dažnai virsdamas į kitą formą - lietuvišybę ir kovos už ją. Čia turiu galvoje savo buvimo gimnazijoje laikotarpį, tikriau, vokiečių ultimatumą dėl Klaipėdos krašto, ar gal lenkų dėl Vilniaus. Vyresnių klasių moksleiviai išėjo į gatves, protestuodami prieš neteisėtą priešų reikalavimą. Prie savo klasės grupės prisijungiau ir aš. Patriotiškos dainos aidėjo visame mieste. Neatsimenu tikrai, ar

ne Antanas Turūta atsisgrėžė į mane ir lyg ironiškai paklausė: "Jonai, ar ir tu eisi?" Mat aš prieš visą klasę tikras bloznelis atrodžiau. Ne tik kad jauniausias buvau, bet ir kūno struktūra dar į vyrą neatrodžiau.

Štai, kas nulėmė gerus mokytojų ir mokinio santykius Rygiškių Jono gimnazijoje. Jeigu mokiniai pastebėdavo naujai atkelto mokytojo būdę kokių nors silpnybių, reakcija buvo tyli ir visuo-tina. Su tam tikros ironijos atspalviu. Mokytojas tą tuoj pajusdavo, ir, žiūrėk, jau jo nėra kitais mokslo metais. Silpnesnis neišsilaikydavo. Jau kurie nusistovėjo, nei mokiniai norėdavo jų perkėlimo į kitas mokyklas, nei patys pedagogai, nei gimnazijos direktorius, kurio gabumai derinti mokytojų ir mokinių santykius buvo nepaprasti. Turiu galvoje ilgametį direktorių A. Daniliauską, nuo kurio neatsiliko ir Br. Gustaitis. Tik Daniliauskas (kartu su žmona kankinio mirtimi žuvęs vergų stovykloje Sibire, rodos 1947-ais metais) buvo daugiau palankesnis mokiniams, ir juos posėdžiuose užtardavo. Būdavo koks svyravimas. "Na, rašykite tris," sprendavo Daniliauskas. Mokiniai direktorių mėgo ir vertino, ir iš jo išplaukė gražus, kad ir dažnai tylus, bežodis, bendradarbiavimas tarp auklėtojų ir auklėtinio.

Matome, mokslas ir šilti san-

tykiai priklausė tik nuo mokomojo personalo pusės. Jei vadovas stipresnis charakteriu ir valia už vadovaujamąjį, paskutinis balsas nekels. O apie rygiškių mokytojų stiprumą galime spręsti iš to, kad jei kuris po kelerių metų darbo būdavo iškeltas kiton gimnazijon ar mokyklon, tai, paprastai, inspektoriumi arba bent su paaukštinimu.

Kiek teko kalbėtis su R. Jono gimnazijos mokytojais, dar suole sėdint ar jau už jos ribų, nesutikau nė vieno, tarusio, jog jis būtų norėjęs tapti perkeltu kiton vieton dėl mokinių kaltės. Natūralus noras kilti ir patekti į laikinąją sostinę Kauną mūsų mieloms auklėtojų nebuvo esminiū. Didžioji dalis reiškė norą likti Marijampolėje, nors jiems buvo siūlomos ir aukštesnės vietos. Faktas lieka ir liks faktas: R. Jono gimnazijos auklėtojai netauria blogo žodžio apie savo auklėtinius, o auklėtiniai - blogo žodžio apie mokytojus. Sakau, mažai išimtis nėra taisyklė.

Rygiškių Jono valstybinės gimnazijos šimtmečiui minėti, Chicagoje iniciatorių grupė sušaukė rygiškių auklėtojų ir auklėtinų susirinkimą, kuriame buvo išrinktas komitetas minėjimui ir monografijai apie gimnazijos šimtmečio kelią ruošti. Iš gimnazijos, dar caro okupacijos laikais, išėjo didieji mūsų tautos ir valstybės vyrai šaukte šaukia, neužmiršti to Suvalkijos lietuviško atgimimo centro ir palikti ateinančioms kartoms gyva dokumentinę medžiagą. Jokios platesnės apybraižos apie Marijampolės gimnaziją kol kas nėra.

Komitetas pasiskirstė pareigomis: Jonas Vaičiūnas - pirminkininkas, Zenonas Samuolis - vicepirm. ir banketo reikalams, Tadas Bukaveckas - sekretorius, Vilhelmina Kubiliūtė-Lapienė - finansų reikalams, Vytautas Paulionis - monografijos reikalams, Juozas Dėdinas - akademijos, koncerto reikalams, Vytautas Sirutis - ypatingiems reikalams, Anicetas B. Paliulis - informacijos reikalams ir bus kviečiamas monografijos redaktorius, net atstovai Kanadoje ir kitur.

• "Laisvės kovų dainos" galima užsisakyti per Dirvą. Toliau nuo skelbiamų platintojų gyvena ir norį įsigyti tą vertingą dainų rinkinį, gali tai padaryti, atsiuntę per Dirvą Lietuvos Nepriklausomybės Fondui auką, ne mažesnę, kaip 10 dol. Tuo tarpu tik aukojantieji LNF tą knygą ir gali įsigyti ir jos pas jokių kitų knygų platintojų gauti negalima. Kadangi ne mažas kiekis tos knygos jau yra išdalinta aukotojams LNFondui, norintieji ją įsigyti yra raginami tai padaryti dabar, nes tos knygos laida yra ribota.

Prezidento Antano Smetonos monografijai garbės prenumeratos ir paprastos prenumeratos jau renkamos.

Garbės prenumerata — \$25.00 ir daugiau. Paprasta prenumerata — \$10.00.

Norintieji tą didelį leidinį užsiprenumeruoti, čekių siųskite Dirvai.

Garbės prenumeratoriai gaus gerensniais viršeliais įristą numeruotą leidinį su pažymėta savo pavarde.

Pats laikas jau dabar užsiprenumeruoti ir tuo paremti monografijos leidimą.

KUR PRALEISTI ATOSTOGAS?

PENNSYLVANIJOS POCONO KALNAI

Tik čia galėsite pamatyti visa gamtos grožį, rasti ramybę ir gerą poilsį, kuris po sunkaus visų metų darbo, kiekvienam yra labai reikalingas. **Echo Valley Lodge.**

Tai vieta, kurioje Jūs su ar be šeimos, lietuviškoje vasarvietėje praleisite laiką, kuris ilgai pasiliks Jūsų maloniuose prisiminimuose; kartu suteiks Jums poilsį, ramybę ir lietuvišką aplinkumą.

Echo Valley Lodge Jūs rasite be poilsio, puikų restoraną, erdvius atskirus ir patogius kambarius su visais patogumais ar tai viengungiui ar su šeima, puikią teniso-krepšinio aikštelę, gerą lietuvišką maistą ir malonų patarnavimą.

Echo Valley Lodge be viso kito, poilsio ir žaidimų, Jūsų patogumui ir patarnavimui yra puiki didelio tipo maudyklė (swimming pool) su nuosavu mažu ežeruku ir 20 akrų puikaus miško.

Priimami užsakymai taipogi vestuvių puotoms, iškyloms, organizacijoms ar pavienėms grupėms.

Echo Valley Lodge atidaroma nuo nuo liepos 4 dienos ir veiks per visus ištisus metus.

Lietuviai savininkai **Julius ir Elena Garmai** visus malonias kviečia atvykti. Iš anksto kreiptis:

ECHO VALLEY LODGE,
Echo Lake, Pa.
Telephone: Stroudsburg 424-1920

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

(42) Vertė J. P. PALUKAITIS

— Mes labai tiksliai žinome apie tamstos sūnų, pone profesoriau. Mes toli gražu jui nesame toki nežmoniški, — kalbėjo Reinoldas švelniau, įtikinančiu balsu. — Tamstos sūnus Brianas vakar buvo Poznanėje. Šiandien po pietę jis bus atvykęs į Stetiną, rytoj anksti jis bus jau Švedijoje. Aš tik laukiu patvirtinimo per radiją iš Londono, ir tada jau galėsimė leistis kelionėn. Taigi, tikrai per ateinančias dvidešimt keturias valandas...

— Aš netikiu, aš netikiu, — nutraukė Jeningas, kurio veide rungėsi viltis ir nepasitikėjimas. — Kaip tamsta gali tvirtinti...

— Aš nieko negaliu įrodyti, ir man nereikia nieko įrodyti, — pasakė suerzintas Reinoldas. — Atleiskite, pone profesoriau, bet aš tikrai turiu tamstą paklausti, kas atsitiko tamstos taip puikiai dirbantiems smegenims? Tamstai juk turi būti labai aišku, kad vyriausybė teturi vieną norą: kad tamsta savo mokslinius sugebėjimus vėl pašvestum savo krašto tarnybai. Ir tamsta turi taip pat žinoti, kad vyriausybėje labai tiksliai suvokiama, su kuo ji turi reikalą tamstos asmenyje. Anglijoje visiškai aišku, kad tamsta, jeigu grįžtum ir konstatuotum, jog tamstos sūnus tebekalinamas Rusijoje, niekada nebūtum pasirošęs savo jėgas pašvesti Anglijos tarnybai. O tokia reikalų išeitimi pas mus tikrai mažiausiai domimasi.

Jeningas ilgai abejojo, tačiau, kartą įtikintas, įsitikino pagrindinai. Reinoldas, matydamas, kaip profesoriaus veidas iš naujo pagyvėjo, kaip abejonės ir rūpesčiai nyko, užleisdami vietą ryžtingumui, mielai būtų garsiai nusijuokęs — tokį palengvėjimą pajuto po tos sunkios įtampos. Praėjus dar penkioms minutėms, kurių bėgyje Reinoldui reikėjo be paliovos atsakinėti vis į naujus klausimus, profesorius, susižavėjęs perspektyva, kad už kelių dienų vėl pamatys savo žmoną ir sūnų, buvo taip užsidegęs tuoj pat leistis žygin, kad Reinoldas turėjo jį prašyti dar truputį pakentėti. Reikalas turįs būti paruoštas, pareiškė jam, o pirmoje eilėje jie turį gauti patvirtinimą, kad Brianas laimingai pasiekė Švediją, ir tas priminimas tuoj pat gražino profesorių realybėn. Jis pareiškė sutinkąs laukti tolimesnių instrukcijų, kelis kartus garsiai pakartojo Janscio buto adresą, kol jį išmoko atmintinai, tačiau pažadėjo tuo adresu naudotis tik kraštutinės nelaimės atveju — iš visa to, ką Reinoldas žinojo, reikėjo prieiti, kad policija jau galėjo būti tą butą užpuolusi, — o tuo tarpu tęsti savo darbą ir elgtis lygiai taip pat, kaip ir anksčiau.

Jo laikysena Reinoldo atžvilgiu buvo taip tobulai pasikeitusi, kad jis net bandė jį prikalbėti kartu išgerti stikluoką, tačiau Reinoldas atsisakė. Tebuvo tik pusė aštuntos, taigi jis turėjo pakankamai laiko ligi susitikimo "Baltajame Angele", tačiau savo laimę jis jau buvo užtektinai kankinęs: spintoje uždarytas sargybinis galėjo kiekvieną akimirka atgauti savo samonę ir pradėti daužyt duris, arba sargybas tikrinąs vyresnysis galėjo nustatyti, kad sargybinio koridoriuje nebėra. Todėl Reinoldas nedelsdamas pasiūlino, ir šį kartą pro profesoriaus kambario langą — dviejų surištų paklodžių pagalba, galėdamas tiek nusileisti, kad pasiektų pirmojo aukšto langų grotas. Jeningas dar nebuvo atgal įtraukęs paklodžių ir uždaręs langą, kai Reinoldas tyliai suoliu pasiekė gatvę ir lyg vaiduoklis dingo tamsoje ir pūgoje.

"Baltojo Angelo" kavinė buvo Pesto pusėje, visai

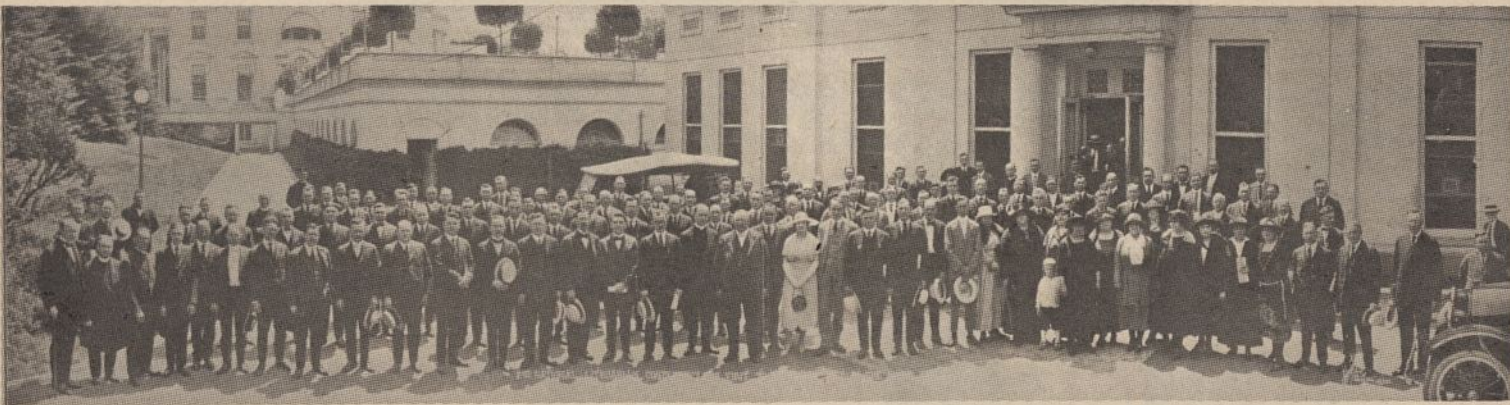
arti rytinio Dunojaus kranto, priešais Margitos salą, ir Reinoldas patraukė geležimi apkaustytas suveriamas duris, įeidamas kavinėn, kaip tik tuo metu, kada netolimos bažnyčios bokšto laikrodis pradėjo mušti aštuntą valandą.

Kontrastas tarp už durų paliktojo pasaulio ir vidaus buvo staigus ir visiškas. Žingsnis per slenkstį — ir sniegas, šaltis, Budapesto gatvių tamsūs vienišumas ir tylus nykumas lyg stebuklu pasikeitė į šilimą ir šviesumą, į gyvą triukšmą besijuokiančių ir plepančių vyrų ir moterų, kurie čia, mažos prirūkytos kavinės ankštoje erdvėje, rado jiems iš prigimties reikalingą prasiblaškymą, bandant užmiršti, tegul ir labai trumpam laikui, grubią tikrovę. Reinoldas pirmąją akimirka buvo nustebintas, taip, net pritrenktas, kad niūrioje, pilkoje policinės valstybės dykumoje rado tokią spalvų ir šviesos oazę, tačiau ši reakcija buvo labai trumpa; komunistai pagaliau nebuvo blogi psichologai, todėl jie tokias vietas, kaip ši, ne tik leido, bet ir puoselėjo. Žmogaus troškimo prasiblaškyti juk negalima sunaikinti, todėl geriau, kad žmonės susitikinėtų kurioje nors viešojoje vietoje, gerdami kavą, vyną arba alų, sekant budrioms kurio nors patikimo valstybės tarno akims, negu susirinkti slapta kokioje slėptuvėje ir ten kaltų planus prieš režimą. Tokios vietos, kaip ši kavinė, buvo puikūs saugumo vožtuvai, turėjo Reinoldas pagalvoti.

Jis akimirka ties durimis sulaukė žingsnį, tačiau tuoj, visiškai neskubėdamas, nužingsniavo tolyn. Prie dviejų stalių netoli durų sėdėjo rusų kareiviai, kurie juokėsi, dainavo, savo stiklais trankydami į stalus, regimai išreikšdami savo puikiausią nuotaiką. Reinoldui jie atrodė nepavojingi, ir, be abejo, tai buvo didžioji priežastis, kodėl ši kavinė buvo pasirinkta susitikimo vieta: niekam nebūtų atėjusi mintis rusų mėgstamoje užgoje ieškoti Vakarų šnipo. Beje, tai buvo pirmieji rusai, kuriuos Reinoldas sutiko, ir jis nusprendė būsiant geriau ten ilgai nestovinuoti.

(Bus daugiau)

40 METŲ KAI AMERIKA PRIPAŽINO LIETUVĄ DE JURE K. S. KARPIUS

Po 1918 metų Vasario 16-tos, kita svarbi Amerikos lietuviams diena buvo 1922 metų liepos 28-ta, kada JAV vyriausybė oficialiai paskelbė Lietuvos Respublikos de jure pripažinimą.

Nuo 1918 metų pradžios, kai buvo gauta žinia apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, iki 1922 metų liepos 28 dienos, per puspenktų metų laikotarpį, Amerikos lietuviams reikėjo dar padėti daug pastangų, kad pripažinimas būtų suteiktas, kada pačios Amerikos sąjungininkės valstybės Europoje viena po kitos tai buvo jau padariusios.

Teko daryti spaudimai ir draugingus lietuviams kongreso ir senato atstovus kad įneštų pripažinimo reikalaujančias rezolucijas. Vazinėjo delegacijos pas prezidentą su peticijomis prašymais tuo reikalu.

Šiame numeryje telpanti nuotrauka parodo 1921 metų gegužės 30-31 dd. veikėjų suvažiavimą Washington, kada buvo įteikta prezidentui Harding peticija su milijonu parašų. Tai daugumoje žymesnių amerikiečių biznierių ir universitetų profesorių parašai, ne vienų tik lietuvių.

Per tą laikotarpį reikėjo įtikinti Washingtono vyriausybę, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos pripažinimas nepriklausomomis valstybėmis nėra skaldymas ar draskymas pačios Rusijos, nes tos tautos yra senos, savastovios turinčios savo istorines teritorijas ir valstybines tradicijas. Todėl Rusija neturi jokios teisės laikyti jas savo vergijoje. Stipri argumentu buvo prezidento

Wilsono paskelbimas mažoms ir pavergtoms tautoms apsisprendimo principo, kai Amerika 1917 metais įstojo į karą. Tas argumentas visokiais atvejais buvo pabrėžiamas.

Tačiau, Wilsonui prezidentaujant (iki kovo 4, 1921 m.), kol nebuvo pasirašyta Versalio taikos sutartis ir tulą laiką po to, Washingtono ruseno mintis kad dar gali būti atstatyta Kerenskinė "demokratinė" Rusija, taigi iš pagarbos jai už dalyvavimą kare Sąjungininkų pusėje laikytasi nusistatymo Rusijos neadraskyti.

Nedalomos Rusijos ideja patiko ir socialistams bei komunistams, kurie naudojo savo įtaką ir propagandą Washington, kas taip pat prisidėjo prie vilkinimo nepripažinti nuo Rusijos išsilaisvinusias tautas.

Bet laikas pakeitė Amerikos galvojimą apie Rusiją bolševikams pradėjus vykdyti teroristinį režimą.

Prezidento Harding paskirtas State Departmento sekretorius, žymus Respublikonų politikas Charles E. Hughes liepos 24 d. pareiškė laiškų prezidentui Harding, kad jau atėjo laikas pripažinti Lietuvą de jure.

Liepos 25 d. prezidentas persiuntė State Departmentui teigiamą atsakymą. Hughes tą patį dieną išsiuntė kabeliu komunikatus JAV komisijonieriams Talinne, Rygoje ir Kaune, ir liepos 28 d., 1922 metais oficialiai paskelbė: "Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybė pripažįsta Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybes de jure".

Paskelbime buvo pabrėžta, kad tos trys valstybės jau pripažintos kitų Europos valstybių de facto ir de jure, kad jos faktiškai gyvuoja savo sienose jau kelintas metas ir rimtai susirūpinusios savo ekonominiu gėrbūviu ir politiniu svoriu.

Baigiant Hughes pabrėžė, kad ankstesnis nusistatymas neardyti Rusiją, kai ten pasireiškė vidaus suirutės, šio pripažinimo atveju neskaitoma pažeidimu Rusijos teritorijos.

Toliau noriu pabrėžti ką popripažinimo Amerikos lietuviui davė Lietuvai:

Greta šimtų tūkstančių dolerių, sudėtų nuo pat karo pradžios Lietuvos nepriklausomybės atgavimui remti; greta virš pusantro milijono dolerių Lietuvos Laisvės Bonų išpirkimo; greta kitų šimtų tūkstančių, sudėtų Lietuvos atstatymui steigti ir šimtų tūkstančių dolerių Lietuvos gynimo ir ginklų fondui, šauliams ir įvairioms visuomeninėms organizacijoms ir politinių partijų atsiųstiems aukų rinkėjams (neskaitant milijonų dolerių siunčiamų saviems pradėti naujai gyventi, geriau įsikurti) arba įkurdinimui grįžusių į Lietuvą.

Mūsų srovės -- katalikai, tautininkai ir savų kelių socialistai bolševikai -- rodė didelio susirūpinimo Lietuvos vidaus santvarką. Rūpinosi ir rėmimu savo vienminčių ir rodė didelio pasitenkinimo, kai jų vienminčiai valdė.

Tautininkai, nors neturėjo jo-

VIRŠUJE: Amerikos lietuvių delegacija Baltuose Rūmose Washington 1921 m. įteikusi prezidentui Hardingui peticiją su milijonu parašų, prašant Lietuvai pripažinti nepriklausomybę de jure.

kių srovinių ryšių su Antano Smetonos partija, vis tik buvo jo ideologijos rėmėjais ir tenkinosi jo prezidentavimu. Katalikų spauda čia jo tvarką kritikavo ir neigė.

Kai 1922 metais prezidentu buvo išrinktas A. Stulginskis mūsų tautinė spauda taip pat neatsilikė sava kritika.

Socialistų - komunistų laikysena buvo tokia:

Prasidėjus 1917 metais Rusijoje revoliuciniam judėjimui, tu metų balandžio 18 d. Lietuvių Socialistų Sąjungos organo "Kovos" redaktorius Kapsukas (Vincas Mickevičius) buvo paruoštas važiuoti Rusijon, "nes Kerenskio vyriausybei smunkant, ten reikalinga gabii agitatorių prilaikyti nuo Rusijos atkrintančias tautas". Taigi, nors Lietuva ir kratesi Rusijos jungo, mūsų marksistai revoliucionieriai padovanojo savo atkakliausią agitatorių padėti vykdyti bendrą programą: išlaikyti Rusijos imperiją su visomis pavergtomis tautomis bolševikų vergijoje.

Nors už kelių savaitių po Kapsuko išvykimo prasidėjo "Naujienų" ir "Kovos" abazuose susiėdimas ("Laisvė" palaikė "Kovą"), bet Kapsukas vykdė jų ankstyvesnį bendrą nusistatymą:

1918 metų lapkričio pabaigoje Kapsukas nelegaliai atvyko į Vokietiją okupuotą Vilnių ir įsijungė į kovą už Tarybų valdžią Lietuvoje. Gruodžio mėnesį Vilniuje buvo sudaryta laikina revoliucinė darbininkų ir valstiečių vyriausybė su Kapsuku priešakyje. Tada džiaugėsi mūsų marksistai.

(Po 1926 metų gruodžio 17 d. perversmo, čionaitinė socialistų grupelė, paskelbus pripažystanti tik 1922 metų Lietuvos konstituciją, to atkakliai laikosi po šiai dienai.)

Tautinė ir katalikų srovė Lietuvai davė visą eilę tinkamų valstybės pareigoms vyrų, kurie, dirbę čia Lietuvos nepriklausomybei atgauti, karui pasibaigus grįžo Lietuvon ir stojo į atitinkamas vietas.

Tarp pačių pirmaeilių tautininkų pusėje buvo Chicago "Lietuvos" redaktorius B.K. Balutis. Pradėjęs nuo delegacijos pareigų Versalio taikos konferencijoje, jis padarė plačius šuolius Lietuvos diplomatinėje tarnyboje, dabar tarnauja Lietuvos ministru Britanijai, Londone.

Kiti buvo: plačiai išgarsėjęs dr. Jonas Šliupas, ir karo metu atvykęs Kerenskio vyriausybės siųstas inžinierius Tamas Noruševičius-Norus. Jis metę Bachmethevo misiją, dirbo su tautininkais Lietuvai.

Katalikų pusėje pirmaeiliu reikią skaityti kun. Fabijonas Kemėšis. Iki 1917 metų buvęs "Darbininko" redaktorium, tu metų pabaigoje perėjo redaguoti "Draugą". Buvo jaunas, gabus, geras agitatorius, vadas, laikraštininkas ir politikas. Lietuvon grįžęs, tarnavo Dotnuvos Žemės ūkio Akademijoje profesorium.

Kiti buvo: veiklus politikas Žinomas vyskupas, tada kunigas Pranas Bučys, prieš kun. Kemėšį redagavęs "Draugą". Julius Kaupas, "Garso" redaktorius, ir kit.

(Kitame straipsnyje, 1918-22 metų veiklos eigos aprašyme, bus paminėta daugiau pirmaeilių veikėjų vardų.)

AUSTRALIJOJOS LIETUVIAI DĖKOJA

Gerb. Ponas Bačiūnai,

Noriu pranešti, kad mes jau gavome per poną Krausą \$500.00 (= £223.12.6), už kuriuos Tamstai nuoširdžiai dėkojame. Jie jau pavirto medžiaga grindims, durims ir kitais būtiniais statybos dalykais. Pinigams pakvituoti pridedu oficialų Sąjungos kvitą.

Noriu pasinaudoti šia proga ir truputį Tamstą painformuoti apie mūsų daromą Lietuvos Namų statybos pažangą. Jau turim visą naują pastatą po stogu, ir lubos jau įdėtos. Pradėjome dėti grindis ir įrenginėti "patogumus" vyrams ir moterims, kur tilps ir dušai sukaitusiems sportininkams apsisvarinti. Kadangi, taupumo sumetimais, nieko nesamdom, bet viską darom patys talkos būdu, tai darbas neina la-

bai sparčiai. Bet, vistiek, tikimės, kad ligi Krašto Tarybos suvažiavimo (gruodžio 28, 1962), jeigu tik lėšos leis, statybą užbaigsim ir suvažiavimas vyks mūsų naujai praplėtuose Lietuvių Namuose.

Tiesa, iš pono V. Linkaus girdėjome, kad netrukus bus prisiusta papildomų aukų. Mes tikrai, Ponas Bačiūnai, su nuostaba ir susižavėjimu džiaugiamės kaip Tamsos asmeniškia, taip ir kitų Amerikos lietuvių mums, A d e l a i diškiams, rodoma kaip moraline, taip ir materialine parama. Dar kartą visiems didelis lietuviškas ačiū.

Jus gerbiąs
V. Reginis,
A. L. Sąjungos Pirmininkas
42 Coombe Rd.,
Allenby Gardens,
South Australia

ALGIRO NASVYČIO PAREIŠKIMAS

Mrs. Armonas' Book Held Up in Capital

By ROBERT CRATER, Press Washington Writer

WASHINGTON—Lithuanians who contributed \$3000 to give congressmen copies of a book describing a Cleveland woman's experiences behind the Iron Curtain have been thwarted temporarily by the Lithuanian Legation here.

Joseph Kajeckas, legation charge d'affaires, revealed he had refused to make the distribution of 450 copies of "Leave Your Tears in Moscow," by Mrs. Barbara Armonas. He said other arrangements had been made, however.

"There are some things in the book which we thought should be more precise," he said. "It's not that the book isn't good. But we have to be careful here at the legation."

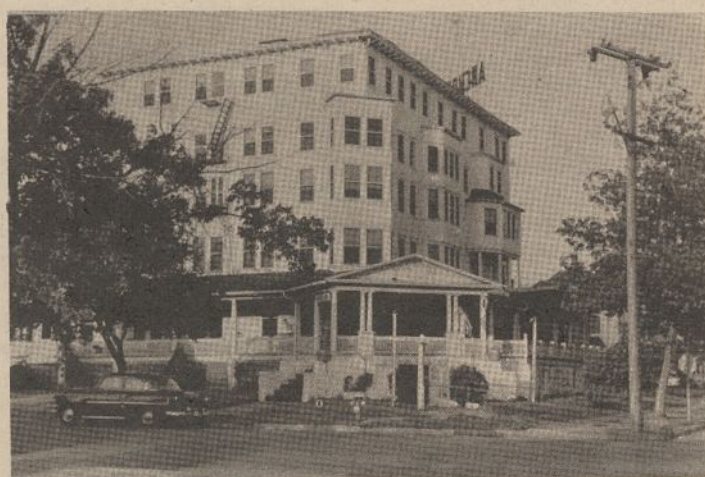
Cleveland Press korespondento Washington R. Crater pranešime apie Armonienės knygos sulaikymą Washingtono yra netikslumų. Tos 450 knygų buvo numatę išdalinti kongresmanams ir senatoriams P. Valiuko vadovaujamas komitetas. Jos tik buvo laikinai sukrautos atstovybės rūsyje. Ponas Kajeckas atsisakė išdalinti Pasiuntinybės vardu tas knygas, kurios L. Prapuolenio vadovaujamo komiteto Chicagoje buvo numatytos išdalinti diplomatams. Tenka apgailestauti, kad mūsų atstovo Washingtono nuomonė išėjo į viešumą tokioje formoje. Be abejo, tas įvykis yra tam tikras smūgis knygai, kurio ji nėra užsitarnavusi. Negalima į privataus asmens atsiminimus

žiūrėti su absoliučiu teisiniu preciziškumu. Kažin ar iš viso galima į 4-5 puslapius surašyti visą Nepriklausomos Lietuvos žuvimo procesą taip, kad nebūtų galima prisikabinti prie bet kurio vieno sakinio. Į knygą reikia žiūrėti tik — ar iš esmės ir pagal savo dvasią ji yra teisinga. Knygai pakenkė ne tiek mūsų vietinių diplomatų nusistatymas siųsti tas knygas savo parašu ar ne, kiek nuomonės pakeitimas. Dešimt mėnesių ta knyga buvo visai gera ir buvo džiaugiamasi duota galimybe knygą išplatinti ir staiga viskas pasikeitė.

Sakoma, jei norima šunį mušti, visuomet galima rasti lazda. Toks atsinešimas į reikala, naudinga lietuviškai laisvės propagandai ir tiesos apie Lietuvos kančias skleidimą yra tikrai žalingas.

Savo laiku žmonės agitavo prieš Dariaus ir Girėno skridimą. Puolė ir JAV atstovo Lietuvoje Noremo parašyta knyga "Ageless Lithuania". Bet atstovybės sprendimas, nors ir gali būti pateisintas subtyliais teisiniais motyvais, šį kartą yra tikrai apgailestinas.

HOTEL NIDA CORP.

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J.
PROspect 4-7788

Visi maloniai kviečiami vasaros poilsiui prie Atlanto į viešbutį "Nida" Asbury Parke, N. J. 7-tos ir Park Ave. kampe, telef. PR 4-7788. Švarūs kambariai, rami vieta, pigus ir skanus maistas.

Viešbučio salė išnuojama įvairiems pobūviam. Prie viešbučio veikia restoranai ir baras. Patogus susisiekinimas traukiniu ir autobusais.

Savininkai P. C. Mačiuliai.

so light, so right,

and oh, so refreshing!

enjoy
STROH'S
and taste
what
fire-brewing
does for
beer flavor!

Premium
quality always
popular prices
everywhere!

light
smooth
fire-
brewed

Stroh's
BEER

The Stroh Brewery Co., Detroit 26, Michigan

AMERICA'S ONLY FIRE-BREWED BEER

RITA KAVOLIENĖ

Impresija (Akvarėlė)

BALFO DARBO METAI

Liepos 1 d. uždamos Balfos apyskaitų knygos, suvedami balansai. Per metus laiko Balfos organizacija turėjo virš 80.000 dolerių pajamų gryniais pinigais ir gavo arti milijono svarų gerbių, kurios vertos per 200.000 dolerių. Nario mokesčio gauta 2.105 dol. Šis narių skaičius bene bus rekordinis, nes praeityje Balfos narių skaičius retai kada peršoko 1500.

Tremtinių mokykloms paremti surinkta per \$25.000 dolerių, kurie visi mokykloms ir buvo nusiųsti. Buvo gauta keletas šimtų dolerių privatiems siuntiniams. Visa kita buvo Balfos Centro Valdybos žinioje ir jos sprendimu panaudota šalpai, metų gale susidarė centre likutis \$610, kuriuos pridėjus prie seniau turimos šios tokios atsagos šalpos darbas visu spartumu tęsiasi toliau.

Balfos šalpos darbo metų bėgyje daugiausiai paramos atiteko V. Vokietijos esantiems lietuviams; per \$40.000 išleista lietuvių šalpai kituose kraštuose. Beveik visas JAV dovanotas maistas ir didžioji dalis Balfos gautų rūbų atiteko irgi lietuviams Vokietijoje. Tačiau per metus laiko Balfos supakavo ir išsiuntė "už jūrių marių už vandenėlių" 1096 individualias siuntas broliams lietuviams kaip Amerikos lietuvių dovanas, už ką buvo gauta šimtai graudžių padėkų, "baltų rankelių bučiavimo per margą laiškėlį", pakvietimų į vestuves, į krikštynas ir pan. Žinia, gauta dar daugiau asaromis sulaistytų prašymų, kurie, nežiūrint atostogų, stengiamasi patenkinti. Liepos mėnesyje bus supakuota ir išsiųsta per 100 siuntinių, daugumoje rūbai Lenkijos lietuviams, Vokietijos lietuviams beveik visas maistas ir rūbai šiemetams jau nuvežti, tik dar laivų laukia 39.500 sv. pupų ir 10.000 sv. sviesto (JAV dovanos).

Apyskaitiniams metams pasibaigus Balfas turi darbui testuoti visą personalą, organizaciją ir

šiokias tokias atsargas, bet teks nuolat ir nuolat kreiptis į amerikietį lietuvių, kad padėtų broliui kovoti su vargeliu, kuris "lapoja, šakoja ir varteliuose žydi". Deja daugelis lietuvių jau jokių vartelių nebeturi.

BALFO SKYRIAI ATSLIEPKITE

Balfos organizacija turi 62 daugiau ar mažiau veikiančius skyrius. Jiems š.m. birželio mėn. buvo išsiųstinėtos anketos, kurių daviniai reikalingi XI seimui ir, apskritai, Balfos istorijai bei dokumentacijai. Balfas per dūmetu padarė arti milijono dolerių apyvartą (pinigais ir gėrybėmis), būtinai reikalinga apyskaitas už du metus tiksliai suvesti, revizijai (Balfos ir JAV valdžios) perduoti. Dar nedaugelis skyrių išsiųstas anketas gražino, o jų skubiai reikia. Balfos centras kantriai laukia.

Vasaros džiaugsmas...

Alg. Kiburo nuotrauka

Be žodžių...

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Gegužinė Lietuvių namų tikslui

Š. m. liepos mėn. 28 d., šeštadienį, Detroito Dariaus-Girėno Klubos kartu su Detroito Lietuvių namų draugija Beech-Nut Grove darže ruošia tradicinę šeštadienio gegužinę, kuri prasidės 1 val. p. p.

I gegužinę atvykusiems vaikučiams bus nemokami laimėjimai, kur kiekvienas galės laimėti dovanėlę, taip pat mažieji galės pasireikšti eilėraščių deklamavime, kur taip pat bus skiriamos premijos. Šią programą dalį praves mūsų Skaučių

Gabijos Tuntas.

Gros geras orkestras ir plokštelių muzika, mūsų išradingosios šeimininkės pagamins gerą ir sveiką maistą kur galėsite socialiai ir skaniai pavalgyti. Be to bus galimybių išbandyti savo laimę burtų traukime.

Maloniai kviečiame visus Detroito ir apylinkės lietuvius atsilankyti į minimą pikniką, kurio pelnas skiriamas Detroito Lietuvių Namams.

MOKAME

4 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

PAIEŠKOMI

ANTANAVIČIUS, Jurgis, atvykęs Amerikon prieš I Pasaulinį Karą, buvo vedęs.

DUNDULIS, Jonas, Tomo sūnus, iš Tarpeikių km., Ukmergės apsk.

GEDVILAS, Juozas, ir jo sesuo Olga, Mykolo vaikai, gimę Amerikoje. Tėvas gyvena Pušų km., Skaudvilės vl.

GREIBUVIENĖ (GREIBUS) - BURBULYTE, Elena, Jurgio dukrė iš Radviliškio.

KIZEVIČIŪTĖ - LAZDINIENĖ, Ona, Simono dukrė, antrojo vyro pavardė nežinoma.

KRUMINIS, Julius ir Petras, iš Daukšų km., Krinčino vl., Biržų ap.

LIPČIUS, Stasys, buv. artilerijos kapitonas Lietuvos kariuomenėje.

LUŽYS, Valentinas, gyvenęs Kanadoje, London, Ontario.

MATUSEVIČIUS, Antanas, gimęs Amerikoje, kurį laiką gyveno Lietuvoje ir lankė Lazdijų gimnaziją.

MAŽEIKAS, Bronius, gimęs 1920 m. gegužės 27 d., išvykęs Australijon.

SEDLICKAS, Pranas, Miko sūnus, iš Pajautiškės km., Žaslių vl., Trakų ap.

Žukauskas, Andriejus ir Juozas, Jurgio sūnūs, iš Kalasnikų km., Eišiškių vl., Vilniaus ap.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsilipti:

Consulate General of Lithuania
41 West 82nd St.,
New York 24, N.Y.

the MAY CO'S (4) BASEMENT stores

DOWNTOWN HEIGHTS PARMATOWN SOUTHGATE EAGLE STAMPS PADIDINA SANTAUPAS

Išpardavimas! Žinomų firmų pritaikyti

LAGAMINAI MOTERIMS

Kodėl tokios žemos kainos?

Dėl to, kad viena žymi Amerikos įmonė turėjo gabenti didžiulius kiekius lagaminų. Visi naujutėliai! Visi pirmos rūšies.

Išidėmėkite stilių ir ryškias žybybes:

- Kontūriniai išlenkti viršūs!
- Dideli, bet lengvūčiai!
- Dideli ir švelnūs šonai
- Nuo keturių ir septynių kišenių!
- Ištisai venyro rėmai!
- Liuksiniai dirbtino šilko pamušalai
- Dvigubos siūlės
- Nikeliuotos metalo dalys!

Nr. 440
Kietais viršais
dideli mokla
arba mėlynė

30 jumbo pullmanai
šio stiliaus tik ---- 8.88

Bet kuris dydis už žemą kainą. Visi geriausios rūšies

6.66

KIEKV.

plius 10 %
valst. mokesčių

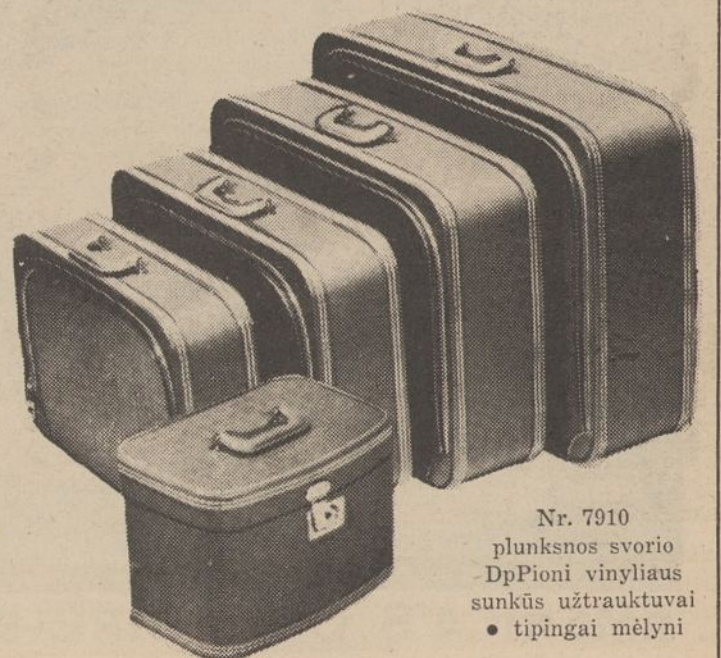
- 14" traukiniui lagaminukas
- 21" savaitgalinis
- 24" jr. pulmanas
- 26" pullmanas

BASEMENT LUGGAGE
DEPARTMENT... THE
MAY COMPANY, ALL 4
STORES, INCLUDING
SOUTHGATE

Paštu ar telefonu užsakymai
priimami kol kiekybė leidžia...
Skambinkite SHerry 1-3070

Nr. 4730
DpPioni vinyliaus
lengvo svorio
dideli
• tipingai mėlynė

Nr. 7910
plunksnos svorio
DpPioni vinyliaus
sunkūs užtrauktuvai
• tipingai mėlynė

• Inž. Jonas Vasaris iš Clevelando laikinai perkeltas į naują tarnybos vietą š. Karolinoj. Jo adresas: Box 85, Wrightsville Beach, North Carolina.

• Pranas Pauliukonis iš Worcesterio, Mass., vykdamas su šeima iš dukters vestuvių Chicagoje, buvo apsisistojęs Clevelande ir ta proga apsilankė Dirvos redakcijoje.

• Jeigu kas nors važiuotų į Kennebunkport, Maine, Cape Cod, Mass., arba į Wasagą, Ontario, malonė-kite pranešti Jūrai Gailiūšytei. Telef.: MU 1-7014. Prisidėtų prie kelionės.

Dvejos laidotuvės

Liepos 23 d. clevelandiečiai ir iš toliau atvykę giminės ir artimieji rinkosi amžinatvėn išlydėti savo mirusiuosius: Joną Nasvytį ir Mariją Kasakaitienę.

Velionis Jonas Nasvytis, vienas iš vyresnių Nasvyčių — Stepono, Antano, Motiejaus — brolių, mirė sulaukęs 80 m. amžiaus.

Paliko jis nuliūdusią našlę Jusefą Nasvytienę ir eilę jau sau gyvenimo kelią praskynusių sūnų ir dukrų.

Marijos Kasakaitienės pasigęs vyras Vaclovas Kasakaitis, dukterė Roma Čepulienė, sesuo Orentienė ir eilė giminėjų ir artimųjų, kurių tiek daug susirinko jos laidotuvėse. Jų tarpe matėsi Kazys Kasakaitis, Jonas Kasakaitis su ponia, muzikas A. Nakas — visi iš Chicago, ir visa eilė giminėjų ir artimųjų.

Netekus dar dviejų mūsų bendruomenės brangių narių, jų šeimoms, artimiesiems ir giminėms Dirvos redakcija, jungdamasi prie jų gedulio, reiškia gilią užuojautą.

Skaučių "Šešupės" stovykla

"Neringos" skaučių tunto "Šešupės" vardo stovykla prasidės šį šeštadienį, liepos mėn. 28 d. ir tęsis iki rugpjūčio 12 d. Pionieriai stovyklą paruošti išvyksta penktadienio vakare. Stovykla įvyks Pennsylvania valstybės prie Pymatuning ežero, 59 mylios nuo Public Square, ten pat kur pernai. Į stovyklą važiuoti 322 keliu (Mayfield Road). Privaziavus Simons Farm važiuoti 1½ mylių ir stovykla bus kairėje pusėje.

Stovyklos vadovybę sudaro tunt. A. Balašaitienė ir adj. A. Gelažytė. Stovyk-

šeštadienį, liepos 28.d.

Lake Shore Country Club salėje

Pradžia 7:30 val. vak.

PROGRAMOJE

Aldona STEMPUŽIENĖ

ČIURLIONIO ANS. VYRŲ CHORAS
Dirigentas ALFONSAS MIKULSKIS
RYTAS BABICKAS prie fortepijono

Maloniai kviečiame visus dalyvauti radijo vakare. Jauki salė ežero pakrantėje, nuotaikinga solistės ir choro programa, puikus orkestras, skanios vaišės. Įėjimas \$3.50 asmeniui. Vietas rezervuotiis telef. 382-9268. Bilietai gaunami ir prie įėjimo. Visų savo bičiulių ir rėmėjų nuoširdžiai laukia

TĖVYNĖS GARSŲ RADIJAS

los šeiminingė bus p. Plodžinskienė, o stovyklos daktaras Vaitėnas, kuris lankys stovyklą kelis kart savaitę.

Šį sekmadienį, liepos 29 d. bus pamaldos lauke. Šv. Mišias atnaušaus kun. Kulbis. Šeštadienį, rugpjūčio 4 d. įvyks Maironio pagerbimui laužas, ir paskutini šeštadienį, rugpjūčio 11 d. bus skaučių ir jaunesniųjų skaučių įžodis.

Dėmesio stovyklautojams: Stovyklautojų reikalais stovyklos metu prašau kreiptis į vyr. sktn. I. Jonaitienę, 13415 Milan Ave., telef.: 681-2849.

Stovykla vyksta kartu su "Pilėno" tunto skautais. Skautės maloniai kviečia tėvelius ir svečius atsilankyti stovyklon ir kartu su skautėmis pabendrauti gailinančioj gamtoj, ir draugiškoj skautiškoj nuotaikoj. Vadovybė

• Lengvos muzikos ir operėčių mėgėjams gera proga atsigaivinti vėsina-moje Public Auditorium salėje, kai liepos 28 d., šeštadienį, 8:30 val. vakare Clevelando vasaros orkestras, vadovaujamas dirigento Louis Lane, patieks Kern-Hammersteina naktį. Auk-

sinio laikotarpio muzikali-nių komedijų garsai bus ap-vainikuoti koncertine versija iš "Show Boat".

Solistai: Bonnie Murray, Louise Carlyle, William Tabbert, James Hurst ir "Pop" choras.

ATITAIŠYMAS

Dirvos nr. 82, aprašant Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos kanklių ansamblį, per neapsižiūrėjimą sukeistos kanklininkių, įskambinusių plokštelei kūrinis, pavardės. — Vietoje A. Macytės turi būti R. Unguraitytė. Pr. Karalius

KREIPKITES Į SAVO SODININKĄ

Pavyzdinčiai sutvarkytą sodą yra kiekvieno šeim-ninko pasididžiavimas ir di-delis įnašas į jūsų apylinkės gyvenimą.

Mes turime Jums pasiū-lyti žemaūgių vaisinių me-delių, vaiskrūmių, spalvin-gų rožių, įvairių dekoraty-vinių krūmų, pievoms Agri-co trąšų, piktžolėms naikinti chemikalų, durpių ir sėk-lų.

Taip pat galite gauti spe-cialiai paruoštos žemės kambarinėms gelėms.

Užsukit pas Vincą Apanių, jūsų sodinin-ką —

12518 Lake Shore Blvd., Cleveland 8, Ohio, arba šau-kit telefonu PO 1-5614.

• Lithuanian Village ak-cijos yra jūsų indėlis mūsų bendruomenės ūkiniam ki-limui. Tai nėra auka — jos duoda pelno. Jas įsigyti — mūsų visų pareiga.

VISAIS APDRAUDOS REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvy-bės, nelaimingų atsitiki-mų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

UŽSAKYKITE GĖLES TELEGRAFU
Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad. nuo 10:30 - 1:30

Telef. namų 431-6558

Krautuvės — 431-6339

6901 Superior Ave.

Cleveland 3, Ohio

Artimieji ir bičiuliai susirinkę pasveikinti clevelandietį Kęstu-tį Steponavičių, baigusį vidurinę mokyklą. Iš kairės: Ed. Ilenda, Ed. Steponavičienė, V. Ilenda, Alb. Ilendienė, Ed. Steponavičius, Ed. Ilendienė, Mikoliūnas, Kęstutis Steponavičius, E. Steponavičienė, A. Steponavičius ir kt.

V. Kizlaicio nuotrauka

Būrelis Clevelando jaunimo pas Dalę Jurgaitytę. Iš kairės: B. Simanickytė, Vyt. Stoškus, T. Mėlynauskaitė, Alg. Petkevičius, V. Mockutė, Alg. Koklys, Sig. Petkevičiūtė ir D. Jurgaitytė.

V. Kizlaicio nuotrauka

VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKINIAI VASAROJA NORVEGIJOJE

Norvegijos Krikščioniškų Jau-nų Vyrų Sąjungos sekretorius Nils Seim ir šiais metais pasi-kvietė 5 berniukus iš Lietuvos Va-sario 16 Gimnazijos vasaroti į Strandheimą, apie 30 km nuo Os-lo miesto. Tai jau aštunti metai, kai toj tarptautinėj stovykloj Nor-vegijoje lietuviai praleidžia nemokamai 5 savaites savo va-saros atostogų.

Mokytojo Skerio tarpininkavi-mu ir jo dėka nuo 1955 metų jau 90 mokinių iš gimnazijos buvo Norvegijoje. Šiais metais ma-žiausias skaičius pateko į Nor-vegiją. 1959 metais buvo 19 ir 1960 metais - 15 berniukų.

Nils Seim yra didelis lietuvių tautos draugas ir jau daug kartų labai palankiai atsiliepė apie mū-sų gimnaziją ir mūsų berniukus norvegų spaudoje. Gimnazijoj ge-rai išauklėti berniukai iki šiol stovykloje paliko labai gerą įs-pūdį savo kuklumu, klusnumu, mandagumu, paslaugumu ir darb-štumu. Jokių nusiskundimų iki šiol dar nebuvo.

Per 12 metų, Strandheimo sto-vykloje jau stovyklavo virš 2000 pabėgėlių berniukų iš įvairiausių kraštų. 800 mažesniems berniukams buvo parūpintos vietos nor-vegų šeimose. Nils Seim visus su meile priima ir priglaudžia. Jo gyvenimo užduotis - arba mi-sija - yra sušelpiti vargšus pa-bėgėlių ir emigrantų vaikus. Pas-kutiniausiais metais jis jau gana di-delį skaičių vaikų pasiėmė net iš Italijos. Šiais metais stovyk-lauja 10 tautybių vaikų.

Prie sveiko Norvegijos klima-to ir gero maisto tiesiog stebė-tinai jaunuoliai atsigaivina fiziš-kai ir sustiprėja dvasiškai. Ga-lėdami pakankamai kultivuoti įvai-rias sporto šakas, kaip plauki-mą, lengvatietiką, įvairius sporto žaidimus, darydami toli-mas iškilas po Norvegiją ir lai-veliais bei motorlaiviais po gra-žius Norvegijos fjordus, jauni-mas netik atsigauna ir sustiprė-ja sveikata bet parsiveža gra-žiausių įspūdžių į namus, kurie pasiliks jiems amžiams prisimi-nimui.

Beveik kas vakarą yra laužai. Ten pasirodo mūsų berniukai lie-tuviškomis dainomis. (ps)

HEARING AIDS

VISKAS
AUSYJE

\$99.50

Skambinkite MA 1-0440
arba rašykite

ACOUSTICON OF
CLEVELAND
845 Prospect Ave.

Vaidilos teatro aktorai pereitą savaitę buvo susirinkę pirmam skaitymui Maironio dramos "Kęstučio mirtis", kuri bus pastatyta rugsėjo 29 d. Clevelande Dirvos ruošiamame vakare. Sėdi iš kairės: R. Zorska, G. Plečkaitienė, V. Plečkaitis, V. Žilionytė, Z. Peckus, D. Mackevičiūtė, A. Gasparaitis, L. Kli-mas, Ig. Gatautis ir P. Maželis.

V. Plodžinsko nuotrauka

DIRVA

Nr. 85

1962 m. liepos 25 d.

KAS IR KUR?

• Juozas Akstinas, Montrealio dramos sambūrio narys ir dailininkas, mirė Montrealyje liepos 20 d.

• Vytautas Saulius, grįždamas iš Kanados Chicago, apsilankė Dirvos redakcijoje.

• Melbourne, Australijoje, birželio 25 d. Argus Galerijoje, buvo atidaryta grafikų paroda, kurioje savo darbais gražiai pasirodė lietuviai dailininkai — šalkauskis ir Šimkūnas.

• Birutė Vingilytė, pernai baigusi Sydney medicinos fakultetą, kartu daro pažangą ir muzikoje. Liepos 4 d. įvykusiame muzikos mokyklos mokinių koncerte, Birutė pasirodė viena iš pranašiausių. Dienraštis "Sun", aprašęs tą koncertą, įsidėjo ir Biurtės Vingilytės nuotrauką.

• Marius Katiliškis parašė ir atidavė spaudai naują novelių knygą "Šventadienis už miesto". Knygą leidžia Terra leidykla Chicagoje.

Viešas pareiškimas

Pareiškiau, kad nuo š. m. liepos mėn. 1 d. iš Detroito Lietuvių Namų Draugijos Direktorių Tarybos pasitraukiau ir jokios atsakomybės už tolimesnius jos veiksmus nebenešiu.

Todėl visi mano pasirašyti įgaliojimai Detroito Lietuvių Namų Fondui įnašams ir aukoms rinkti nustoja galios ir yra naudojami neteisėtai.

K. Jurgutis

• Prof. dr. Antanui Saliui, mūsų iškiliam kalbininkui, dabar gyvenančiam Philadelphijoje, liepos 21 d. sukako 60 metų amžiaus.

• Didž. Britanijoje gyvenusiu lietuvių linksma-karis Chicagoje, šiemet įvyks spalio 27 d., B. Pakšto salėje.

Reikalinga pažinti komunizmą

Pavergtųjų Tautų Savaitės proga Daytone kalbą pasakęs kun. Titus Narbutas pabrėžė, kad būtina žinoti daugiau apie komunizmą, nes kitaip žmonės nežino jo pavojingumo.

Reikšmingesnes kunigo Narbuto kalbos vietas persipausdino Daytone plačiai skaitomas laikraštis Dayton Daily News liepos 19 d. laidoje.

Kun. T. Narbutas pabrėžė, kad būtina skirti daugiau dėmesio komunistų persekiojami bažnyčiai ir religijai. Nepraleistina pro pirštus ir komunistų skleidžiama propaganda.

"Mes privalome pabrėžti", kalbėjo kun. Narbutas, "tiesą prieš skleidžiamą melą. Tai sunku suprasti žmogui, gyvenančiam laisvėje. Bet jei komunistai pavertiesiems sako, kad tai yra "balta", jie privalo tikėti, kad tai balta".

"Jūs negalite pasitikėti tuo, ką komunistai kalba, dėl to, kad jų tiesos supratimas yra kitoks nei mūsų. Jiems tiesa yra viskas, kas tarnauja jų interesams, net jeigu reikia ir žudyti".

Kun. Titus Narbutas dirba pastoracinį darbą Šv. Kryžiaus bažnyčioje Daytone.

A. A.

JONUI NASVYČIUI

mirus, širdingiausią užuojautą reiškiamo skautininkams REGINAI NASVYTIENEI, ALDONAI AUGUSTINAVIČIENEI, RIMUTEI NASVYTIENEI ir jų šeimoms

Clevelando Skautininkių Draugovė

MARIJAI KASAKAITIENEI

mirus, nuoširdžiausiai užjaučiame velionės motulę ponį PLEDIENĘ, vyrą VACLOVĄ KASAKAITĮ, dukrą RAMUTĘ ČEPULIENĘ ir jos šeimą, sesutę JUZYTĘ ORANTIENĘ ir jos šeimą, artimuosius bei bičiulius, ir kartu liūdime

Leonas Bulgaris ir šeima

MARIJAI KASAKAITIENEI

mirus, VACLOVUI KASAKAIČIUI ir šeimai gilią užuojautą reiškia

Šiupinių šeima,
St. Grincevičius

MARIJAI KASAKAITIENEI

mirus, VACL. KASAKAIČIUI, dr. ČEPULIUI ir šeimai gilią užuojautą reiškia

Magdalena ir Povilas
Motiejūnai

L.L.K. ir Pavergtose Tautose lietuvių delegacijos pirm. V. Sidzikauskas, padaręs pranešimą, kalbasi su Margočio radijo ir žurnalo vedėja-leidėja L. Vanagaitiene, Margočio radijo programos su vėliausiomis pasaulinėmis lietuvių gyvenimo žiniomis Chicagoje girdimos kasdien iš WHFC (1450) ir WEHS FM (97,9) stočių nuo 8:30 iki 9:30 v.v. ir sekmadieniais nuo 1 iki 2 v. p.p. Per Margočio radiją dažnai perduodami pasikalbėjimai su svečiais ir įvairūs pranešimai lietuviams rūpimais klausimais.

P. Petručio nuotrauka

Irena Stankūnaitė SLA pokylyje

Irena Stankūnaitė

Prieš keletą savaitių lietuvių periodikoje plačiai praskambėjo džiuginančios visus žinios apie Ireną Stankūnaitę. Jau pasiektus svarbius pagrindinius tikslus vokalinės muzikos srityje ir imponuojančius žygius į meno aukštybes. Užtat nekantriai laukėme seimo iškilmų viršūnės — liepos 10 d. pokylio Newark, N. J., Robert Treat viešbučio Kristalinėje mėnėje.

Malonios išvaizdos, kuklių pozų, stilingų ir gerai apgalvotų gestų bei aristokratiškos savitvardos Irena Stankūnaitė originaliai sudarė programą, nebijodama nei betkokių muzikinių spalvų ar atspalvių, nei sunkių, kartais net virtuozių technikos priemonių. Kai kurie sopranai bijo G. Puccini, kiti dar labiau bijo L. Delibes, toji gi solistė drąsiai ir tartum lengvai nugalejo visas kliūtis.

Gryną lyrinį sopraną, nemažą ir visokeriopai išlavinto balso, plataus diapazono, gerai išlygintomis tertiūromis ir šviesiomis, nė kiek nenustebiančiomis garso bangų pozicijomis. Ir prie tų visų ypatybių dar lengvutė kloratūra. Savime aišku, kad ir intelektas palengvina tokį vingių kelią.

Dainininkės atlikta: Lietuvos laukai — S. Čerienės — pradžia suprantamas atsargumas, bet užsimojimai drąsėja, dikcija kaip

ant delno; O mio babbino caro — G. Puccini — jau laisviau, balsas spinduliuoja nuoširdžiau; Kaip raiba paukštutė — St. Šimkaus — pavyza truputį suvaržyta, bet nušvinta kloratūra ir meilus piano kutena ausį Sodžiaus idilija — J. Stankūno — balsas maloniai "baltas" (teigiama prasme), žemutinės gaidos įtikinančios; Tykiai, tykiai — M. Petrausko — giliai

nuotaikinga, saikiai apvaldoma, be perdėto tragizmo, pagirtina interpretacija; I'll take romance — B. Oakland'o — aiškiai "metalinis" balsas ir be pastangų sustiprėjusios aukštutinės gaidos; ir des filles de Cadix — L. Delibes — pabrėžtinai "kampuota", gal ne visiškai suprancūzinta stiliumi, su iš anksto garantuotais smarkiais "suoliais".

Mielą šitaip nagrinėti tokį nekasdienį artizmą.

Solistės tėvas — Juozas Stankūnas — ne vien tik akompaniatorius, bet ir kompozitorius. Iš savo kūrybos parinko šitam vakarui Sodžiaus idiliją. Reta proga dainininkei sulaukti tokios darnos su lydinčiu partneriu.

Jeigu šioji dainininkė užtikrintai stojo į kulminacinę visų seiminių iškilmų tašką, tai bus lengvai suprantami griausmingi plojimai, prašmatni gėlių puokštė ir iškilingas bei jaudinantis solistės SLA narių seimon priėmimas ir įvedinimas.

Taip pat paprastai suvokiama, kad vyraujančiais laimėjimais apvainikuotos Jaunimo vakare dvi šokėjos Jokūbaitytės iš Clevelando buvo prašyte priprašytos pajvairinti ir šito pokylio programą. Ramiai drįstame tvirtinti, kad jos ir čia atitiko Ireną Stankūnaitės meninį lygį, kaip vertingos bendrininkės.

Menuetas praėjo atidžiai nušlifuotas, klumpakojis gi visokiais požiūriais lietuviškas — linksmas, lepnutis ir skaitus. Tartume — klumpakojėlis, nes dvelkė

VISIEMS KORP! NEO-LITHUANIA NARIAMS

Visi korporantai, korporantės norintieji vykti į Korp! Neo-Lithuania V vasaros stovyklą Osterville Manor, Osterville, Cap Cod, Mass. turi paskubėti užsiregistruoti iki rugpjūčio mėn. 1 dienos savo vietovių Korp! Neo-Lithuania valdybose, įmokant \$10.00 pradinio — užsiregistravimo mokesčio, ar tiesiog pas fil. E. Noaką, 103-53 104th St., Ozone Park 17, N. Y., prisiunčiant pinigus jam tiesiog, nurodant kada užsiregistruojas mano atvykti į stovyklą ir kiek laiko išbus.

Registruotis turėtų ir visi tie korporantai ar jų šeimos nariai, kurie vyksta ir nevisam laikui (stovykla bus nuo rugpjūčio mėn. 25 d. iki rugsėjo mėn. 3 dienos), nors ir vienai parai. Tokiu atveju, žinant kada užsiregistravęs atvyks — vietoje bus parūpinta pastogė.

Korp! Neo-Lithuania New Yorke valdyba turėjo daug paklausimų iš studentų ne korporantų — ar jie gali dalyvauti Korp! Neo-Lithuania stovykloje kaip svečiai. Pranešame visų suinteresuotų studentų žinią, jog svečiai visuomet yra maloniai priimami, tik ir jiems taikoma ta pati registracija — užsiregistruoti iki rugpjūčio mėn. 1 dienos pas Korp! Neo-Lithuania padalinių valdybų narius — Chicagoj, Clevelande, Bostone, Detroito, Philadelphijoje, Toronte, New Yorke ir sumokėti \$10.00 pradinio — registracijos mokesčio. Be to, atvykę į stovyklą, nors ir svečio teisėmis, turės prisiderinti prie stovyklos vadovybės bendrų nurodymų ir nustatytos stovyklos darbų tvarkos.

Korp! Neo-Lithuania New Yorke Valdyba

• Laisvės Kovų Dainos, LNF išleistos knygos visais reikalais kreiptis į E. Čekienę, LNF pirm., 87-80 96 St., Woodhaven 21, N. Y.

Be to, New Yorke galima knygą įsigyti per L. Tamošaitį, 90-34 78 St., Woodhaven 21, N. Y.; J. Kiaunę, 180-24 Grand Central Parkway, Jamaica 32, N. Y. ir A. Daunį, 18 Cedar St., Syosset, L. I., N. Y.

ankstyvais Mildutės ir Rūtelės gabumais. Šokta didelės erdvės viduryje.

Šokusių mergelių mamytė per abu vakarus buvo reto publikos entuziazmo priversta pasirodyti.

Vladas Braziulis

Kalifornijos lietuvių respublikonų abiejų vienetų pirmininkai su dalimi valdybų narių. Sėdi iš kairės: Br. Budriūnas, K. Lukšis, dr. P. Pamataitis, A. Skirius; stovi - B. Čiurlionis, J. Andrius, Alg. Gustaitis, dr. J. Varnas ir Ed. Arbas. Pirmininkai ir valdybos buvo išrinktos 1962 metų liepos 14 d. susirinkime, įvykusiame LB Centro salėje, Los Angeles mieste. Lithuanian-American Republican Assembly vienetai vadovauja Kazys Lukšis iš Santa Monica, Calif., o American-Lithuanian Republicans of California vienetai - dr. Petras Pamataitis.

L. Kančausko nuotrauka